1841. **No.**

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG **den 12 JANUARIJ.**

BIJ DEZE COURANT WORDT EEN BIJVOEGSEL UITGEGEVEN.

OOSTENRIJK.

WEENEN, *den 1 Januarij.* Een uit Konstantinopel den 17 December afgezonden particuliere estafette heeft de tijding alhier overgebragt, dat den vorigen dag de Engelsche stoomboot *Hijdra* uit Alexandrie aldaar was binnengeloopen; aan boord van dezelve bevond zich de Engelsche officier, die door den admiraal *Stopford*, ten gevolge van de op den 15 November door de admiraliteit gegeven bevelen, met eene zending aan *Mehemet-Ali* was belast. Hij is overbrenger van eenen brief van *Mehemet-Ali* aan den groot-vizier, in welken deze zich onvoorwaardelijk aan den Sultan onderwerpt en zijne genade inroept; hij belooft alle de door hem in bezit zijnde provincien, met uitzondering van Egypte, te ontruimen, en de Ottomannische vloot in de haven van Alexandrie in gereedheid te houden, om dezelve naar Konstantinopel terug te zenden. De Porte zou voornemens zijn eenen commissaris naar Alexandrie af te zenden, om de vloot in ontvangst te nemen.

Volgens andere berigten uit Konstantinopel, waren, bij het vertrek der estafette, de vier gezanten der Mogendheden vergaderd, om de Porte daarheen te brengen, dat zij de vervallen verklaring van den Pacha moge intrekken, en hem het erfelijk pachaliek van Egypte toestaan.

Men denkt algemeen, dat de Porte het verzoek van *Mehemet-Ali*, hetwelk door de vertegenwoordigers der vier Mogendheden zal worden ondersteund, zal toestemmen.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 4 Januarij.* Hier wordt uit wel onderrigte bron de stellige verzekering gegeven, dat de geruchten, in de Fransche hoofdstad verspreid, als of Rusland een verbond met Frankrijk wenschte te sluiten, en zelfs tot het aanbrengen eener dergelijke handeling reeds stappen zoude gedaan hebben, volstrekt van allen grond is ontbloot. De nota van den heer *Nesselrode*, onlangs bij het Kabinet der Tuillerien ingekomen, en die wel tot dit zonderlinge gerucht de naaste aanleiding zal gegeven hebben, is eerst medegedeeld geworden na kennisneming en volle toestemming van dezelve, door de in Parijs aanwezige gezanten van Engeland, Oostenrijk en Pruissen. Het is derhalve wel de ongerijmdheid zelve, ook de meest verwijderd liggende reden te vinden, om welke juist deze nota zoude kunnen gezegd worden er toe te zijn bestemd geweest, om eene scheiding tusschen Rusland en de sints lang en nog heden met hetzelve vast en opregtelijk verbondene Mogendheden voor te bereiden. Frankrijk staat nog wel in deszelfs afgezonderde stelling, maar niet meer in de dreigend afgezonderde stelling, welke de heer *Thiers* aan hetzelve had gegeven. — Het is zeker dat men eene toenadering en eene vriendschappelijke schikking met het tegenwoordige Fransche kabinet wenscht; deze wensch, echter, wordt thans niet alleen door Rusland gekoesterd, maar ook door de overige Mogendheden, die aan het gedenkwaardige traktaat van 15 Julij hebben deel genomen.

Over de jongste verhandelingen van het in Berlijn vergaderde congres van het tolverbond zijn uit de Pruissische hoofdstad belangrijke bijzonderheden medegedeeld geworden. In dit congres zijn de volgende aangelegenheden op het tapijt gebragt. 1°. Invoering eener zelfde voor al de tolverbondsstaten wettelijk geldende goudmunts-eenheid; 2° desgelijks van een zelfde voor allen gelijk matenstelsel; 3°. uitbreiding van het tolverbondsgewigt tot algemeene indeeling van het gewigt voor den handel en het gemeene levensverkeer; 4°. de groote nieuw aan te leggen ijzeren spoorwegen als handelswegen tusschen het zuiden en noorden des tolverbondslands, van den Rijn tot aan de Oostzee; 5°. de uitzigten tot afschaffing van den Sondschen tol, en tot bevrijding der Oostzee van de handelsbeklemming welke Denemarken zoo drukkend uitoefent. De besluiten en uitkomsten wegens deze algemeen hooggewigtige aangelegenheden worden met uiterst gespannen verwachting te gemoet gezien.

In eenen brief uit Weenen, van goeder hand, wordt de stellige overtuiging te kennen gegeven, dat de onveranderlijke gedachte, die sedert tien jaren Frankrijks uitwendige staatkunde geleid heeft, nog steeds hetzelfde doel vervolgt; namelijk de instandhouding van den vrede. Alsdan wordt daarbij gevoegd: „van eenen anderen kant, staat het daadwerkelijk vast, dat in Duitschland nog geene troepenbeweging van eenig belang is volvoerd geworden. Alle, door Frankrijks toerustingen te weeg gebragte militaire maatregelen, hebben zich tot dus verre bij eene completering van het, gedurende den langen vredestijd onvolledig geworden materieel beperkt. Wij mogen wel gerustelijk van de vooruitziening der respective kabinetten vertrouwen, dat, indien zij aan eenig imminet gevaar, hetwelk Duitschland zoude bedreigen, geloofden, zij het niet bij die gezegde completeringen zouden laten berusten. Eindelijk is nog niets met toereikende zekerheid bekend geworden, wegens bemoeijingen, die tot het creëeren van het oorlogsfonds, ook zelfs maar zouden zijn voorbereid geworden. Wel zijn er geruchten van dien aard, betreffende eene Duitsche groote Mogendheid in omloop, doch zij zijn onbepaald en elkander weersprekend. Ook indien zoodanig gerucht zich daadwerkelijk mogt bevestigen, zoude men moeten in aanmerking nemen, dat deze groote Mogendheid van tijd tot tijd dergelijke operatien doet, eeniglijk met het daarbij verklaarde doel, om, door het allengsche afdragen van hoog verintereste schuldkapitalen, den staat van zijne geldmiddelen te verbeteren.

ENGELAND.

LONDEN, *den 5 Januarij.* Op Zondag den 3 dezer, des morgens omstreeks vijf ure, barstte in de Zuiderkerk te Dundee een zoo hevige brand uit, dat daardoor weldra twee andere aan deze belendende kerken mede eene prooi der vlammen werden. De Ooster- of hoofdkerk, die 700 jaren heeft gestaan, is geheel in asch en puin verkeerd, en eene aanzienlijke bibliotheek, waarin zich een aantal kostbare werken van kerkvaders in de Grieksche en Latijnsche talen bevond, is door de vlammen geheel verteerd. Men berekent de schade aan de kerken op 30,000 à 40,000 p. st. Voor zoo verre bekend is, zijn er geene menschen bij omgekomen. Eerst des morgens ten negen ure was men den brand meester, die waarschijnlijk door eene der kagchels in de Zuiderkerk is ontstaan.

In eenen brief van Beyruth van den 30 November, wordt de toestand van het leger van *Ibrahim* als wanhoopig afgeschilderd. Den 22 November was het met moeite over de bergen tusschen Zahle en Damascus terug getrokken. Majoor *Napier* was tot op eenige mijlen van die stad hem gevolgd, en had vernomen, dat hij voornemens was, zijnen terugtogt langs den meest oostelijken weg verder op Massareel te rigten. Hij had zich te Damascus meester gemaakt van alle middelen van vervoer. Men twijfelde niet of hij zou wel Messareel bereiken, doch hoe hij van daar verder voort zou gaan, of hij namelijk zuidwaarts den weg naar de Woestijn zoude nemen, dan of hij zich op het meer van Tiberias en Gaza zou rigten, was niet te bepalen, daar beide deze wegen even gevaarlijk waren; immers was het district van Naplouse, zoo wel als de Ledjas in vollen opstand, en de bevelhebber der Turksche magt te Beyruth had dadelijk troepen ingescheept, om naar het Zuiden te gaan, en zou zelfs El Arish kunnen bezetten.

Volgens berigten van Ceylon, van het laatst van October ll., woedde de cholera destijds aldaar in hare volle kracht, en werden duizenden slagtoffers door die ziekte ten grave gesleept.

Brieven en dagbladen van Sydney van den 18 Augustus, van Hobart town van den 31 Julij, en van Nieuw-Zeeland van den 4 Julij, heden morgen ontvangen, zijn niet onbelangrijk: De laatstgenoemde zijn althans zeer gunstig. De vestiging van H. M. gouvernement, op de eilanden van Nieuw-Zeeland heeft geenen den minsten tegenstand ondervonden van de zijde der inboorlingen: integendeel hebben zij, in eene groote volksvergadering, gereedelijk hunne toestemming gegeven tot een adres van onderwerping en getrouwheid, hetwelk aan kolonel *Hobson* aangeboden is. Er heerscht veel naijver onder de onderscheiden kolonisten, om den zetel van het gouvernement in hun midden geplaatst te zien; doch men dacht, dat Nicholson den voorrang zoude hebben wegens de voortreffelijkheid der haven, en omdat die stad het meest in het middelpunt gelegen is. De bevolking van Nicholson wordt gerekend op 1500 zielen. Kolonel *Hobson* was voornemens eerlang eenig land te verkoopen, tegen 5 shillings de acre. Hij heeft voor rekening van het gouvernement van den heer *Clendonn* een landgoed aan Islandsbaai, voor de som van 22,000 p. st. gekocht, hetwelk dien heer, eenige jaren geleden, slechts 20 p. st. gekost heeft.

De katoenoogst is in het afgeloopen jaar in de Vereenigde Staten verbazend toegenomen, te weten met 60 ten honderd. Dezelve beliep van 1838—1839 1,360,532 balen; van 1839—1840 2,175,835 balen. Het is sedert 1838, dat de katoen-productie in de Vereenigde Staten zulk een hooge vlugt heeft genomen, niet slechts door uitbreiding, maar ook door verbetering van cultuur.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den 6 Januarij.* Men heeft ter beurze van heden het gerucht doen loopen dat *Espartero* ten gevolge van een revolutionnair oproer uit het regentschap was verdreven. Maar uit eene zekere bron verneemt men dat de Engelsche gezant eenen courier uit Madrid dd. 31 December heeft ontvangen, die daarvan generlei melding maakt, zoodat men het geheele gerucht als apokrief moet beschouwen. Dezelfde courier heeft het officiële berigt aangebragt, dat de bemiddeling met Engeland door Spanje en Portugal was aangenomen.

In den *Temps* leest men als volgt:

„Een persoon, die met Egypte en deszelfs gouvernement zeer naauwe en drukke briefwisseling houdt, verhaalde uit goede bron te hebben vernomen, dat *Mehemet-Ali* voornemens was zijn gezag neder te leggen, en wel vermoedelijk ten voordeele van zijnen zoon *Ibrahim*. Men begrijpt dat wij dit berigt slechts mededeelen, zonder voor de echtheid in te staan."

Uit Valladolid schrijft men, dat op den 25 December de officieren van het provinciaal bataillon van *Lazedo* zich aan een luisterrijk gastmaal, tot viering van den verjaardag van het beleg van Bilbao, vereenigd hebben. Door de feestgenooten werden onderscheidene oproerige toasten uitgebragt, en de kreeten van *Leve de Republiek!* klonken tot op straat; men dronk op de revolutie van 1 September en op die, welke den 1 Januarij de wapenen zou opvatten. Na het eindigen van het feestmaal hebben zich de officieren op marsch begeven, voorafgegaan door het muzijk-korps van hun regement, hetwelk patriottische liederen, onder anderen de hijmne van *Riego*, aanhief. Voor het koffijhuis des Quatre Saisons hield de stoet stil, en hier werden op nieuw de kreeten van leve de Republiek! weg met de Koningin-Moeder en hare Dochters! aangeheven.

Gisteren avond liep het gerucht, alsof de minister van oorlog de meeste contracten over den aankoop van paarden, door het ministerie van den 1 Maart gesloten, zou hebben vernietigd, onder toekenning van indemniteit. Een der correspondenten, na dit gerucht te hebben medegedeeld, laat er op volgen: dat de waarheid daarvan moet betwijfeld worden, dewijl de kavallerie zich in een' erbarmelijken toestand bevindt, en zelfs bij voortduring van den vrede eene geheele remonte behoeft. Een ander zegt daaromtrent: Indien het ministerie tot zoodanigen maatregel konde overgaan, zoude het verdienen in staat van beschuldiging te worden gesteld; want het zou een wezenlijk verraad zijn jegens het vaderland. Het zou alsdan Frankrijk aan handen en voeten gebonden, aan den vijand overleveren, en daartoe evenwel achten wij het tegenwoordige ministerie buiten staat.

Het *Journal des Débats* van heden, uitgaande van het denkbeeld, dat in den tegenwoordigen tijd de volkeren elkander zeldzaam beoorlogen, dan ter zake van handelbelang, behelst een uitvoerig artikel over den handel van Frankrijk met Egypte, en tracht op die wijze in het licht te stellen, het belang, dat Frankrijk in dien handel heeft, ten einde verder het vraagstuk te behandelen, of, en in hoe verre het voor Frankrijk zake kon zijn, om zich voor Egyptische belangen in eenen oorlog te wikkelen tegen geheel Europa.

De handel van Frankrijk met zijne eigene indische bezittingen bedraagt aan in- en uitvoer eene waarde van fr. 5,000,000; met Hollandsch Indië in fr. 7,000,000; met Britsch Indië fr. 21,000,000; met de Philippijnsche eilanden en China fr. 3,000,000; en met Egypte 7,000,000; totaal fr. 43,000,000.

Zie daar dus, gaat de *Débats* voort, het geheel van onzen handel buiten Europa, waarvan het grootste gedeelte langs de Kaap de Goede Hoop gedreven wordt. Hoe gering toch, is, in dat totaal 43 millioenen, het aandeel van den Egyptischen handel! Evenwel, zegt het gezegde blad verder, weten wij zeer wel, dat van den dag af, dat Groot-Brittanje, reeds meester van Gibraltar, Malta en de Iönische eilanden, zich daarenboven in Egypte zou hebben gevestigd er voor Frankrijk even min als voor eenige andere natie, nog veiligheid op de Middellandsche Zee zou bestaan.

Zonderling is, hetgeen bij de oppositie niet onopgemerkt blijft, de overgang om van dat tafereel van den handel op de betrekkelijke uitgestrektheid en bevolking van Rusland, Engeland en Frankrijk neder te komen.

De volgende vergelijkende staat wordt, volgens Baldi, medegedeeld:

Rusland met onderhoorigheden, bevolking 60 millioen, op 5,912,000 vierkante mijlen; Groot Brittanje en dito, bevolking 142 millioenen, op 4,470,000 vierkante mijlen; Frankrijk en onderhoorigheden, zonder Algerie, bevolking 32 millioen, op 188,000 vierkante mijlen.

Uit die vergelijking blijkt, dat het Fransche grondgebied 23 maal kleiner is dan het Britsche en 31 maal kleiner dan het Russische. Het is waar, dat een zamenhangend grondgebied, eenheid van wetgeving en van taal, een groot tegenwigt opleveren, tegen de uitgebreidheid van gebied en bevolking der beide andere Mogendheden. De geringheid echter, van ons grondgebied, tegenover de beide, op ons naijverige gouvernementen, maakt begrijpelijk, nu die uitgebreidheid meer en meer dreigende wordt, dat men er ook in Frankrijk op bedacht begint te zijn, om die onevenredigheid te doen verminderen, vóórdat het gevaar dringender wordt.

Het is voor Frankrijk van het grootste belang, om Engeland en Rusland te beletten, in Turkye of Egypte een grooter overwigt te bekomen; maar daartoe is het voor ons van meer belang, om, op eene vreedzame wijze, of althans zonder oorlog met eene of andere der beide genoemde Mogendheden, ons in Africa verder uit te breiden. Dat wij ten dien einde het voorbeeld van Engeland en onze eigene ondervinding raadplegen.

Eene der particuliere correspondentien, na hetgeen in dat artikel als tegenstrijdig door haar wordt opgemerkt, te hebben doen in het oog vallen, en daarover verscheidene aanmerkingen te hebben gemaakt, eindigt die op de volgende wijze:

Hoe is het mogelijk, dat het *Journal des Debats* het wachtwoord van het ministerie nog niet zou hebben ontvangen, daar het waagt te spreken van uitbreiding in Africa; terwijl toch het gouvernement aan niets anders denkt, dan de bezitting zoo veel mogelijk in te krimpen, en ten dien einde den generaal *Bugeaud* naar Africa zendt.

Uit het gebied der kunst verneemt men de volgende berigten:

De heer *Jacques Franco Mendes* heeft eene heerlijke fantasie over motiven der opera *I. Puritani* gecomponeerd. Dit werk, door den componist met eene zeldzame bekwaamheid uitgevoerd, brengt de schoonste uitwerking voort, en doet den maker groote eer aan.

De vermaarde violist *Ernst* is uit Hongarije en Duitschland, met eenen rijken oogst van lauweren en goud, alhier aangekomen. Men verzekert, dat zijn eerste concert alhier ten behoeve van een liefdadig doel zal gegeven worden. Ook de Belgische violist *Vieuxtemps* bevindt zich alhier, en tegen het einde dezer maand verwacht men den piano-forte virtuoos *Liszt*. Deze zal alhier slechts korten tijd vertoeven, en alsdan naar St. Petersburg vertrekken.

De gemaskerde bals in den schouwburg *de la Renaissance* beloven dit jaar bijzonder luisterrijk te zullen zijn: onder anderen zal men aldaar voorstellen: *la fête des Incas*, enz. Het orchest bestaat uit 140 leden. Onder de stukken, door

…zelve uit te voeren, noemt men zelfs, hetwelk velen teregt hoogelijk af keunen: *le galop infernal du jugement dernier*; waarbij zestien beroemde trompetten zullen medewerken.

Aan het Luxemburg zijn bevelen ontvangen, om de toebereidselen voor het proces van *Darmès* op het spoedigst te voltooijen, dewijl die zaak op den 15 Januarij zal aanvangen. Het schijnt, dat zijne bekentenissen tot geringe uitkomsten geleid hebben, en er slechts twee personen, als medepligtigen, met hem zullen teregt staan.

De volgende telegrafische depêche, den 23 laatstleden door den Franschen consul te Malta aan den minister van buitenlandsche zaken afgezonden, is den 2 dezer alhier ontvangen:

„ *Kurruck-Sing*, Koning van Labore, is den 5 November overleden. Gedurende zijne begravenis is zijn opvolger, *Now-Nehal-Sing*, door een toeval omgekomen. *Schero-Sing* moet den troon beklimmen.

„ De zaken van China zijn op het punt van vereffend te worden. De Engelschen zullen 3 millioen ponden sterling voor schadevergoeding verkrijgen.

„ *Dost-Mohamed* heeft zich onvoorwaardelijk aan de Engelschen overgegeven."

De zoon van den voormaligen Koning van Napels, *Joachim Murat*, is dezer dagen, uit Engeland komende, te Calais aan wal gestapt.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, *den 6 Januarij*. Z. M. heeft dezer dagen benoemd tot lid van het Hoog Militair Geregtshof, den schout bij-nacht *Pool*, zijnde hij uit deze laatste betrekking eervol ontslagen.

De heer *Piepers*, lid van den raad van state, heeft zijn ontslag als zoodanig gevraagd en bekomen. Men zegt, dat de heeren *van Lijnden*, *van Hoevelaken* en *van Pabst*, wegens hunne hooge jaren, hetzelfde voornemen zouden hebben.

Van den 7den. Onder dagteekening van den 5 dezer, zijn de twee onderstaande algemeene orders aan het leger uitgevaardigd, als:

I. De Directeur-Generaal van Oorlog brengt bij deze ter kennis van het leger, dat het Zijner Majesteit, bij besluit van den 1 dezer, no. 10, heeft behaagd: 1°. De tot dus verre bestaan hebbende twee artillerie-inspectien op te heffen; 2°. Insgelijks op te heffen de thans bestaande 5 artillerie-directien, met bepaling, dat dezelve van nu voortaan zullen worden vervangen door 3 artillerie-directien op den hierna omschreven voet: tot de 1ste artillerie-directie, standplaats 'sGravenhage, zullen behooren: de provincie Noord-Holland, Zeeland en Utrecht, in derzelver geheel, mitsgaders ook de provincie Zuid-Holland, doch met uitzondering der vesting Gorinchem; tot de 2de artillerie-directie, standplaats Nijmegen: de provincien Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, in derzelver geheel, mitsgaders ook het Hertogdom Limburg, de provincie Gelderland, doch deze laatste met uitzondering van den Bommelerwaard; tot de derde artillerie-directie, standplaats te Breda: de provincie Noord-Braband, met bijvoeging der vesting Gorinchem en van den Bommelerwaard; 3°. Ten gevolge van de bovenstaande verdeeling, de directie over de metaal grofgeschut gieterij te 's Gravenhage van de 1ste artillerie-directie af te scheiden; 4°. Het personeel van het wapen der artillerie, met uitzondering nogtans van de kompagnie artillerie-werklieden, van nu voortaan te stellen onder de bevelen van eenen kommandant van het personeel der artillerie; 5°. Het materieel der artillerie insgelijks te stellen onder de bevelen van eenen kommandant van het materieel der artillerie, onder wiens toezigt en inspectie zullen ressorteren en behooren de drie artillerie-directien; die over de metaal-grofgeschut-gieterij te 's Gravenhage; de directie over de stapel- en constructie-magazijnen te Delft, met al de etablissementen daartoe behoorende, mitsgaders de te Delft gestationeerde compagnie artillerie-werklieden; de inspectie over de buskruid-fabricatie; die over de draagbare wapenen; en 6°. Te bepalen, dat de beide kommandanten van het personeel en materieel der artillerie hun vast verblijf te 's Gravenhage zullen moeten houden.

II. De Directeur-Generaal van Oorlog brengt bij deze ter kennis van het leger, dat het Z. M. heeft behaagd, bij onderscheiden besluiten, gedagteekend van den 1sten dezer:

Te benoemen: Tot luitenant-generaal zonder bezwaar van de schatkist, den generaal-majoor *W. F. B.* Baron *de Roisin*, thans het 2/3 activiteits tractement genietende; tot provinciaal kommandant van Overijssel, den generaal majoor Baron *van Heerdt tot Eversberg*, zijnde hem tevens eervol ontslag verleend uit zijne tegenwoordige betrekking van kommandant der 1ste brigade van de 3de divisie infanterij; tot kommandant van het personeel der artillerie, den kolonel *P. R. Falter*, van het korps rijdende artillerie; tot kommandant van het materieel der artillerie, den generaal-majoor *J. A. H. de la Sarraz*, buitengewoon adjudant van Z. M.; tot directeurs in de 2de artillerie directie, den kolonel *A. J. Aarts*, in de 3de artillerie directie den kolonel *H. W. Riesz*; bij de stapel en constructie-magazijnen te Delft, den majoor *K. J. Hogeveen*; tot kommandant der divisie pontonniers, den majoor *F. E. Knoote*.

In hunne tegenwoordige betrekking te bevestigen en continueren: den kolonel *W. A. Bake*, als directeur der 1ste artillerie directie; den luitenant kolonel *D. de Boer*, als directeur der metaal-grofgeschut-gieterij te 's Gravenhage; den luitenant kolonel *J. W. Sesseler*, als inspecteur der buskruid-fabrikatie; den majoor *A. F. Brade*, als inspecteur der draagbare wapenen; den 1sten luitenant *G. van Dorth*, als adjudant in de 1ste artillerie directie.

Op te dragen aan Zr. Maj. buitengewonen adjudant den kolonel *H. Roijen*, bij zijn tegenwoordig kommandement van de brigade zware kavallerie, de functien van provincialen kommandant van Noord Holland, met bepaling dat het hoofdkwartier der gemelde brigade tot dat einde naar Haarlem zal worden verlegd.

Te verplaatsen: Den generaal-majoor *H. D. T. de Favauge*, als komm. ad interim van de 2de divisie van dat wapen; den buitengewonen adj. van Z. M. den generaal-majoor *O. J. H.* Graaf *van Limburg Stirum*, van de 1ste brigade der 2de divisie, bij de 1ste brigade der 3de divisie infanterie, zijnde aan hem, bij dat kommandement tevens de functien opgedragen van provinciaal kommandant van Noord-Braband; den generaal-majoor *H. A. de Hart*, van de 2de brigade der 1ste divisie, bij de 1ste brigade der 2de divisie infanterie, zijnde hem bij dat kommandement tevens de functien opgedragen van provinciaal kommandant van Utrecht; zullende hij echter aanvankelijk nog in zijne tegenwoordige betrekking bij het departement van oorlog werkzaam blijven. — Almede te verplaatsen uit hunne betrekkingen van adjudant bij de tegenwoordige 3de en 4de artillerie-directien: De 1ste luitenants *E. van Barth* en *W. L. Swaan*, als adjudanten bij de 2de en 3de artillerie-directien.

ARNHEM, *den 8 Januarij.* Men verneemt, dat de Rijn, boven ons land, op onderscheidene plaatsen zich zeer vastgezet heeft, en de bezorgdheid der ingezetenen dier streken, welke bij de jongste doorbraken zoo zeer geteisterd zijn, is weder zeer groot. De krib bij het Lobith, welke het water langs den ouden Rijn afvoert, is, volgens het tractaat met Pruissen, in het vorige jaar 1½ voet verlaagd en zeer verbreed, en doet dus de Lijmers en den Lijmerschen Overlaat eenen grooten toevloed van water te gemoet zien.

In de Betuwe, waar in de laatste jaren veel gedaan is tot verhooging en versterking der dijken, ziet men overal op dezelve het begin der noodkeeringen van rijs- of tuinwerk, of van planken, opgerigt. Maas en Waal werkt even sterk, om zijne reeds zoo hooge dijken gelijkerwijze te verzekeren.

In Maas en Waal is echter de onbezorgdheid der ingezetenen, omdat de vloed er in zulk eenen langen tijd niet geweest is, veel grooter dan in de Betuwe, waar men de jaren 1809, 1820 en 1827 nog steeds in het geheugen heeft.

In de Betuwe ziet men den landman overal zijne elsheggen afhakken, en ter aanhooging, bij eene mogelijke doorbraak, hoopsgewijze bij zijne woning opstapelen.

Het ijs is hard, en wordt nu met elken dag dikker. Volgens menschelijke berekeningen, ware het wenschelijk, nog zoo lang eene matige vorst te behouden, tot de zon in Februarij meer kracht bezit, om het ijs door hare warmte bros te maken. Valt de dooi spoedig in, dan ziet men met zorg het losgaan der rivieren te gemoet.

LEEUWARDEN, *den 11 Januarij.* Bij Koninklijk besluit van 20 December 1840, no. 45, is op voordragt van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 November te voren, bij de dienstdoende Schutterij te Franeker benoemd, tot kapitein, en zulks bij toevoeging aan den kapitein-kommandant, de heer *Tjalke de Haas*, voormaals kapitein bij de mobile Vriesche schutterij, en bij die te Workum, tot 2den luitenant de heer *Andries de Jong*, thans sergeant.

Door Z. M. zijn bij besluiten van den 5 dezer benoemd: Bij de afdeeling grenadiers, tot commandant van de afdeeling, de luitenant-kolonel jhr. *J. P. Spengler*, van het corps; tot commandant van het 2de battaillon, de majoor *A. L. Akersloot van Houten*, van de 9de afdeeling infanterie. Bij de afdeeling jagers: tot commandant van het 2de battaillon, de majoor *B. van den Bosch*, thans à la suite van de afdeeling. Bij de 1ste afdeeling infanterie: tot commandant van de afdeeling, de luitenant kolonel *F. R. Mollinger*, van het corps; tot luitenant kolonel, de majoor *W. de Villeneuve*, van de 7de afdeeling infanterie. Bij de 5de afdeeling infanterie: tot commandant der afdeeling, de luitenant-kolonel *P. R. Boelen*, van de afdeeling; tot luitenant-kolonel, de majoor *J. J. L. Stutzer*, van de 3de afdeeling infanterie. Bij de 7de afdeeling infanterie: tot commandant der afdeeling, de luitenant-kolonel *A. J. Verhe…* van de afdeeling; tot luitenant kolonel, de majoor *W. G. van der Hoop*, van de 8ste afdeeling infanterie. Bij de 8ste afdeeling infanterie: tot commandant van de afdeeling, de luitenant kolonel *G. J. J. Rochell*, van de afdeeling jagers. Bij de 9de afdeeling infanterie: tot commandant van de afdeeling, de luitenant-kolonel *P. van Poolsum Booij*, van de afdeeling grenadiers. En op pensioen gesteld: de majoor *W. F. Zurich*, van de 5de afdeeling infanterie. — Terwijl, als een gevolg daarvan, door den heer directeur-generaal van oorlog, de hierna genoemde officieren verplaatst zijn geworden, als: bij de 2de afdeeling infanterie: de majoor *J. Enderlein*, van de 10de afdeeling infanterie; bij de 5de afdeeling infanterie, de majoor *W. Bodegrave*, van de 9de afdeeling infanterie; bij de 7de afdeeling infanterie, de majoor *R. Z. C. A.* baron *de Bieberstein*, van de 4de afdeeling infanterie; bij de 8ste afdeeling infanterie, de majoors *J. F. P. George*, en *W. P. Kamps*, respectivelijk van de 3de en 6de afdeeling infanterie; bij de 9de afdeeling infanterie, de majoor *W. Wertman*, van de 2de afdeeling infanterie.

Z. M. heeft al verder gelieven te bepalen, dat voortaan geene rangs-bevorderingen meer aan gepensioneerde officieren zullen worden verleend, maar dat zij het aan hen toegelegd pensioen als eene definitive betooning behooren aan te merken voor de trouwe of langdurige diensten door hen, in hunne active betrekking, bij het leger bewezen. Dienvolgens zal dan ook voortaan op alle aanvragen van gepensioneerde officieren, om verhooging van rang, geen regard worden geslagen.

Nog heeft Z. M. aan den directeur generaal van oorlog te kennen gegeven, dat Hoogstdezelve alle verzoeken om met eene decoratie of eenige onderscheiding begiftigd te worden, als ongepast beschouwt, daar eene zoodanige onderscheiding van den Souverein verwacht behoort te worden, maar nimmer met kieschheid kan worden gevraagd, dan alleen in het geval, dat zulks, overeenkomstig de statuten van de militaire Willems orde, met de bewijzen eener uitmuntende daad in de hand mogt kunnen geschieden.

De directeur-generaal van oorlog is derhalve gemagtigd op alle aanzoeken van dien aard, welke reeds gedaan mogten zijn, of nog gedaan mogten worden, in dien geest te antwoorden.

Z. M. heeft den minister van financien gemagtigd om, te rekenen van den eersten Maart aanstaande, even als ten aanzien van zeep of zout is bepaald, geen' inslag van turf, steenkolen of azijnen met vrijdom van accijns toe te staan aan zoodanige fabrijk of trafijk, door wie of bij wie handel of nering in die artikelen wordt gedreven, en die tevens genot van den vrijdom van accijns wegens hetzelfde artikel genieten, ten ware de daarbij betrokken personen bij opgemeld tijdstip geheel en al afstand van dezen hunnen handel of nering hebben gedaan, met uitzondering nogtans, dat de maatregel niet zal worden toegepast op zoodanige veenlieden, wier fabrijk of trafijk mogt gevestigd zijn in eene andere gemeente dan die, waar hunne veenderij of veenderijen mogten gelegen zijn.

Aan den staatsraad mr. *F. van de Poll*, is op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekkingen van lid en vice-president der commissie van administratie over de gevangenissen te Amsterdam, en in deszelfs plaats, tot vice-president van voorschreven commissie benoemd mr. *G. Faas Elias*, en tot gewoon lid in dezelve commissie de heer *W. H. Suringar*.

Z. M. heeft het departement van oorlog gemagtigd, om de lotelingen van 1838 en 1839, die nog ongekleed en ongeoefend zijn, tegen den 25 Maart aanstaande op te roepen, alsmede de reserve van de ligting van 1840 tegen den 1 Julij. Deze lotelingen zullen gedurende drie maanden in dienst worden gesteld, ten einde in den wapenhandel te worden geoefend.

REDEVOERING van den Heer Mr. W. B. BUMA, uitgesproken in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 23 December ll., over de Begrootingswetten voor 1841.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Vergunt mij in weinige woorden de redenen op te geven van de goedkeurende stem, welke ik mij genoopt heb gevonden voor dezen keer aan alle de voorgedragene wetsontwerpen, en alzoo ook aan het thans in behandeling zijnde wetsontwerp, te schenken.

Dit laatste evenwel onder voorbehoud van daardoor mijnerzijds niet te willen hebben gepraejudiceerd de questie betrekkelijk de geldigheid van de contracten reeds in futurum door de Regering met de Handelmaatschappij aangegaan, alsmede of door dit wetsontwerp aan art. 60 der grondwet geheel voldaan is.

Tot mijn innig leedwezen heb ik mij *niet* wegens het voldoende en goede van de voordragten, daartoe kunnen bepalen.

In tegendeel zelf bij eene oppervlakkige lezing van dezelven en de hierover gewisselde stukken (waartoe ik mij, om de weinige dagen, welke ik de eer heb in deze vergadering zitting te hebben genomen, bepaald zag) zijn door mij reeds zoo vele gebreken en onbillijkheden opgemerkt, dat ik in gewone omstandigheden, deswege, noch wat de uitgaven noch wat de middelen betreft, dezelve zou kunnen goedkeuren.

Thans echter vinde ik de redenen voor mijne stem alleen in de bijzondere omstandigheden, waarin het Rijk verkeert.

Groote ingewikkelde vereffeningen met Belgie, ontbinding en liquidatie van het Amortisatie-Syndicaat, die versleten dekmantel van zoo veel onregelmatigheden; komst tot den troon, sedert weinige maanden, van eenen geliefden Vorst, op wiens regtschapenheid geheel Nederland zijne eenige hoop gebouwd heeft; onmogelijkheid voor Zijne Excellentie den Minister van Financien en de overige staatsdienaren, om, ook met den besten wil, binnen een zoo korten tijd, eene aan de behoeften voldoende verandering en bezuiniging, wat zeg ik eene algeheele omwenteling in alle takken van beheer, daar te stellen en een nieuw, billijkdragend en tevens voldoend renderend stelsel van belastingen te scheppen.

Zie daar, Ed. Mog. Heeren! eenige van de redenen welke mij tot het goedkeuren der voordragten voor dezen keer hebben doen besluiten; terwijl ik vertrouwen wil, dat, even als het onzen geliefden Vorst in den jare 1831 mogt gelukken, moedigiijk door onze trouwe heirscharen bijgestaan, onze grenzen te zuiveren van der muiteren rot, dat, zeg ik, ook aan hem, door kundige staatsdienaren ijverig daarin geholpen, in den jare 1841 moge beschoren zijn, als een andere Herculus den Augias-stal van onze financien en andere instellingen te kunnen reinigen, waartoe voorzeker de weldadige stroom van voorspoed onzer Oost-Indische bezittingen krachtdadig zal moeten worden aangewend.

Deze weinige oogenblikken, heb ik gemeend, Ed. Mog. Heeren! van Uwl. aandacht te mogen vergen, om te doen uitkomen dat ook ik de aangebodene wetten niet om derzelver goede gehalte goedkeure, en dat, mogten in volgende grondwettige begrootingen, onverhoopt dezelfde gebreken blijven bestaan, men alsdan geenszins uit deze mijne stemming zal mogen verwachten, dat ook die ontwerpen door mij zullen worden goedgekeurd.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

THERMOMETER FAH.

		Morgens 8 uur.	Middags 2 uur.	Avonds 8 uur.	Middernacht 12 uur.
4de	Januarij	† 26,°2	† 28,°4	† 24,°8	† 28,°4
5de	„	27,°0	30,°0	28,°4	24,°8
6de	„	28,°4	30,°0	23,°0	23,°0
7de	„	16,°6	19,°4	18,°8	15,°7
8ste	„	17,°6	29,°2	30,°0	32,°0
9de	„	28,°4	32,°0	19,°4	15,°7

Leeuwarden, 9de Januarij 1841.

ALMANAK VOOR DIENSTBODEN, VOOR HET JAAR 1841.

TE SCHOONHOVEN BIJ *S. E. VAN NOOTEN*, PRIJS 50 CENTS.

Het strekt ons tot genoegen de uitgave des tweeden jaargangs te kunnen aankondigen van bovenstaand Jaarboekje, hetwelk in belangrijkheid van Verhalen met dat van den eersten Jaargang niet behoeft onder te doen. Behalven den Kalender en een viertal Dichtstukjes, vindt men hier eenige nuttige raadgevingen in den vorm van gesprekken, door de verdienstelijke Mevrouw VAN MEERTEN. Verder kwam ons als hoogst belangrijk voor een stukje van E. B. SWALUE, te Goes, *over de vrijheid der Dienstbaarheid*; alsmede twee Verhalen van den waardigen VAN SPALL en een van CHRISTEMEIJER, beide door hunne Geschriften ons goed bekend; maar bovenal trok het welgeschreven stuk van E. E. KORSVELD onze aandacht, hetwelk een getrouw en zeer naauwkeurig Verhaal behelst van het gebeurde te Rotterdam met *Hendrik Ligtlief* en *Femmetje Visser*, en als een waarschuwend voorbeeld, inzonderheid voor de dienstbare klasse ter lezing wordt aanbevolen. — Een fraai uitgevoerd plaatje uit dat Verhaal ontleend, versiert dit Jaarboekje, hetwelk wij ruimschoots durven aanbevelen, en waarvan de geringe prijs van slechts 50 Centen, gewis velen uitlokt om hetzelve hunnen Dienstbaren aan te schaffen.

R.

Op Woensdag den 13 Januarij 1841, vierde en laatste Representatie van het Abonnement, op vereerend verzoek: De LOODS SCHEEPSTIMMERMAN en het GARNALENMEISJE, Blijspel met Zang in twee Afdeelingen. Tot Slot: De ALPENZANGERS of het DOOR HET TYROLERS CONCERT BEWERKT HUWELIJK, Blijspel met Zang in een Bedrijf. Tusschen beiden zal door den Heer *van Sluis* worden gezongen de Weldadigheid, Muzijk van den Heer *B. Koch*, en door den Heer *Hartlooper*, Mejufv. *Hartlooper* en *van Beem*, worden gedanst een Pas de Trois.

Aanvang 6½ ure.

*** Heden beviel mijne geliefde Huisvrouw Mejufvrouw, I. S. van der VEEN, van eene Dochter.

Gorredijk, den 27 December 1840. — W. H. HANZON, *Genees, Heel en Verloskundige.*

*** Mijne geliefde Echtgenoot TRIJNTJE BEEKKERK, verloste heden door Gods goedheid voorspoedig van eenen welgeschapen Zoon.

Heerenveen, den 31 December 1840. — G. A. FEITS.

*** Mijne geliefde Echtgenoot B. HESSLING, beviel heden van eenen welgeschapenen Zoon.

Franeker, den 3 Januarij 1841. — T. de HAAS.

*** Heden morgen beviel voorspoedig van eene Dochter, G. HANNEMA, geliefde Echtgenoote van

Joure, den 3 Januarij 1841. — H. RISSELADA.

*** Heden beviel door Gods goedheid vrij voorspoedig van eenen welgeschapen Zoon M. PEES, geliefde Echtgenoote van

Zwolle, den 5 Januarij 1841. — W. den BOUWMEESTER.

Algemeene kennisgeving.

*** Heden beviel van eenen Zoon ANTJE KIM, geliefde Echtgenoote van

Leeuwarden, den 9 Januarij 1840. — L. v. ANDRINGA.

*** Mijne geliefde Echtgenoot J. P. de JONG, beviel heden van eene welgeschapene Dochter.

Oldeboorn, den 9 Januarij 1841. — F. A. DIJKSTRA.

Eenige kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

*** Mijne geliefde Echtgenoote BERENDINA NOORMAN, verloste heden van eenen welgeschapen Zoon.

Sijbrandaburen, den 10 Januarij 1841. — Ds. JAN HINGST.

*** Heden avond circa 11 ure, overleed alhier, aan een langzaam verval van krachten, onze veel geachte Neef, de Koopman JAN MEINDERTS, in den ouderdom van 61 jaren en 7 maanden.

Balk, den 30 December 1840. — H. B. POPPES. *Uit aller naam.*

JOURE, den 30 December 1840. Heden overleed alhier aan eene beroerte Jonkvrouwe HELENA CUNIRA VEGILIN van CLAERBERGEN, in den ouderdom van twee en zestig jaren en ruim acht maanden.

*** Heden morgen om zeven uren, overleed in den ouderdom van zeven en dertig jaren en acht maanden, mijn jongste Zoon HOMME, van welk overlijden ik bij deze kennis geef aan mijne veelvuldige Vrienden en Bekenden.

Valom, den 1 Januarij 1841. — L. J. HALBESMA.

*** Op den 29 December 1840 overleed, tot onze innige droefheid, op Hijpolitushoef Eiland Wieringen, onze dierbare en innig geliefde Moeder WIEBKJE van SIPPAMA, Wed. Johannes Zijlstra. Zij bereikte den ouderdom van 62 jaren en circa 6 maanden; eene ongesteldheid van slechts zes dagen maakte een einde aan haar voor ons allen zoo dierbaar leven; zwaar valt ons benevens des overledenes eenige Zuster dit verlies; de Godsdienst en de hoop op eene zalige standverwisseling zijn alleen in staat onze smart te verzachten.

Leeuwarden, den 5 Januarij 1841. — E. M. SMEDING. E. SMEDING, geb. Zijlstra. *Uit aller naam.*

*** Heden behaagde het den Heere, mijnen dierbaren Echtgenoot K. B. WASSENAAR, in leven Assessor der Grietenij het Bildt en Volmagt van het Nieuwe Bildt, na eene langdurige ongesteldheid, in den ouderdom van 59 jaren en 7 maanden, het tijdelijke met het eeuwige te doen verwisselen. — Ruim 28 jaren smaakten wij het geluk eener genoegelijke Echtverbindtenis. Smartelijk valt mij en mijne Kinderen dit verlies; doch wij zegenen de Hand des Heeren, die ons treft.

St. Jacobi Parochie, den 8 Januarij 1841. — Wed. K. B. WASSENAAR. *Mede uit naam der Kinderen.*

*** Heden overleed, ten gevolge eener langdurige ziekte, in den ouderdom van 69 jaren, de Wel Edele Gestrenge Heer KAREL FREDERIK de VASSIJ, gepensioneerd Luitenant Kolonel en Kommandant van het Huis van Opsluiting en Tuchtiging alhier.

Leeuwarden, den 9 Januarij 1841.

Op verlangen van den Overledene, zal alleen door de Weduwe de rouw worden aangenomen.

*** Het heeft den Almagtigen Heer van leven en dood in Zijne ondoorgrondelijke wijsheid behaagd, heden morgen omstreeks negen uren, na eene Echtvereeniging van zes en twintig jaren en bijna zes maanden, tot Zich te nemen, mijnen teedergeliefden Echtgenoot, de Heer ALBERT LIEUWES POTMA, Lid der Provinciale Staten van Vriesland, Secretaris dezer Stad en Ontvanger-Generaal bij de Contributie Hemelummer Oldephaert c. a. Zeedijken, in den ouderdom van negen en veertig jaren, vijf maanden en zeven dagen.

Eene korte, doch hevige ziekte, maakte een einde aan deszelfs voor ons zoo dierbaar leven.

Hoe groot en smartelijk mij, mijne zes Kinderen en Behuwdzoon, dit verlies zij, zal een ieder beseffen, die den braven, in onderscheidene betrekkingen steeds nuttig werkzamen man, van nabij gekend heeft.

De troost met de hope eens beteren levens ondersteune ons in onze zoo treurige omstandigheden!

Workum, den 9 Januarij 1841. — E. H. van WETZINGA, Wed. A. L. Potma.

*** Heden omstreeks twee ure namiddag, overleed na eene ongesteldheid van vier weken, zeer zacht, onze hartelijk geliefde Moeder, Vrouwe TITIA JOHANNA ALBARDA, Wed. den Heer W. Sandt van Nooten.

Harlingen, den 10 Januarij 1841. — A. M. SANDT van NOOTEN. *Namens Broeders en Zusters.*

Algemeene en bijzondere kennisgeving.

PRIJS-COURANT der EFFECTEN.

Amsterdam, den 9 Januarij 1841.

Nederland				Gebl.	Portugal.				Gebl.
Werk. Schuld à 2½ pCt.	50¾	¼	¼		Oblig. te Londen 3 pCt.	18	¼	¼	
Dito dito...... 5 „	97	¼	1/16		Napels.				
Uitgestelde dito					Cert. *L. & B.* 5 pCt.				
Kansbilletten.... ...f	22	¼	¼		Cert. *F. & Co.* 5 pCt.				
Amortis. Synd. 4½ pCt.	86¼	¼	¼		Rusland.				
Dito dito .....3½ „					1798, 1816.... 5 pCt	104¼	¼	¼	
Handel-Maats 4½ „	158¼	159¼	158¾		1828, 1829.... 5 „	103¾	104¼	104	
O. I. Leening 5 „	94¾	95	¼		1831, 1833.... 5 „	97	¼		
Spoorw. Haarl.					Inschrijv. Assig 6 „				
Spoorw. Rijn. 4½ „					Certifi. dito ... 6 „				
Frankrijk.					Polen.				
Inschr. Gr. B. 3 pCt.					Aand. à fl. 300...... f				
Engeland.					Aand. à fl. 500...... f	139½	140½	140	
Inschr. Gr. B. 3 pCt.					Oostenrijk.				
Spanje.					Metaliek...... 5 pCt.				
Ardoins........ 5 pCt.	22	¼	¼		Weenb. *G. & Co* 5 „				
Dito onbep... 5 „					Dito .... 4 „				
Passive.... ...					Braz. Obl. L. 5 pCt.	74¾	75¼	75	
Deferred									

De handel in fondsen was heden ter beurze in het algemeen van weinig belang; Hollandsche waren meerendeels, met uitzondering der Aand. Handelmaatschappij, welke iets flaauwer waren, in het algemeen goed prijshoudend en de markt daarin vrij vast.

Van de vreemde waren Spaansche, ten gevolge van de lagere koersen van Parijs en Antwerpen, ook alhier iets minder in prijs. Het gerucht van eenen nieuwen opstand in Madrid en de daarop gevolgde ontzetting van *Espartero* van het williger.

4 pCt. Russen 86⅞, 87. Columbia aan Leening, à £ 100, 15⅛. [illegible] 100, 9¾. Griekenl. bl. à £ 100, 13½. Dito à £ 200, 13¼. Coupons Columbia enk. f 2⅛. Dito Griekenl. bl. onb. f 2⅛, ¼. Dito enk. f 2¼. Dito doins 18, 17½.

STAAT van de Middelprijzen der GRANEN en andere Objecten, welke in de tweede helft der maand December 1840, ter Markt der Stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt, zonder eenige belasting:

Tarwe,	Witte.. f	8 : 00	de Mudde.	Boter,...........	f	0 : 92½	het Pond.
	Roode. -	0 : 00	———	Vleesch,	Koe.... -	0 : 32	———
Rogge,.........	-	5 : 60	———		Kalfs... -	0 : 00	———
Gerst,	Vroege.. -	0 : 00	———		Schapen -	0 : 22	———
	Late .... -	4 : 10	———	Varkens-vleesch,	Versch. -	0 : 41½	———
Boekweit,.......	-	4 : 90	———		Gerookt -	0 : 54	———
Haver, ...	-	2 : 90	———	Aardappelen,	Vroege.. -	0 : 00	de Mudde.
Witte Boonen, ...	-	0 : 00	———		Late.... -	0 : 00	———
Erwten,	Witte... -	0 : 00	———	Zaad,	Kool ..... -	11 : 75	———
	Groene. -	0 : 00	———		Raap..... -	0 : 00	———
	Graauwe -	0 : 00	———		Lijn..... -	9 : 00	———

Accordeert met het Register der Middelprijzen, den 2 Januarij 1841.

De Burgemeester, PIER ZEPER, *L. B.*

De BOTER te Leeuwarden, den 8 Januarij 1841, f 33,50 à f 34,00.

De In- en Uitlandsche ROGGE en TARWE was dienzelfden dag: Rogge f 178,50 het Last. — Tarwe f 9,33 de Mudde.

*** Bij G. T. N. SURINGAR, Boekhandelaar te Leeuwarden, wordt *gratis* uitgegeven het

PROSPECTUS

eener *geheel nieuwe en minkostbare* uitgaaf van AL DE LEERREDENEN van VAN DER PALM, *gerangschikt naar den aard der behandelde stoffen*, overeenkomstig een Plan, door wijlen genoemden Hoogleeraar-zelven ontworpen en bewerkt; breeder omschreven in gemeld *Prospectus*.

In het vertrouwen, dat deze verzamelde Kanselarbeid des beroemden Redenaars niet slechts bij godgeleerden van beroep en studie, maar bij geheel het beschaafd en godsdienstig publiek een ruimen bijval zal vinden, en ten einde de deelneming zoo gemakkelijk en zoo algemeen mogelijk te maken, is de prijs niet hooger gesteld dan f 2,25 per deel in *Groot-Octavo*, (overeenkomstig den *derden* druk van des hooggeleerden Schrijvers werk, getiteld: SALOMO) en op f 1,50 in kleiner formaat.

GRIETMAN en ASSESSOREN van BARRADEEL, convoceren door deze, ten verzoeke der Kerkvoogden, de Hervormde Floreenpligtigen van den dorpe *Minnertsga*, tegen Zaturdag den 16 dezer, des voormiddags ten 11 ure, in de Kerk aldaar; ten einde alsdan *finaal* te besluiten omtrent de, in de Vergadering van Kerkvoogden en Floreenpligtigen van dit dorp van 17 November jl. nogmaals aanhangig gebleven zaak der Huren van Landerijen, welke de Kerk massaal met anderen bezit.

Sexbierum, den 2 Januarij 1841. — *Grietman en Assessoren voornoemd,* M. S. DONIA. *Ter ordonnantie van dezelven,* E. J. ALTA.

FRIESCHE MAATSCHAPPIJ
tot onderlinge verzekering van Schepen,
GEVESTIGD TE *HEERENVEEN*.

De Deelhebbers van voormelde Maatschappij worden door deze uitgenoodigd tot de bijwoning der jaarlijksche Algemeene Vergadering, op Woensdag den 20 Januarij 1841, ten elf ure vóór den middag, in het Logement *het Posthuis* te Heerenveen.

De Notaris J. G. van BLOM, te Dragten, zal, ten verzoeke van den Heer S. SCHIERE, aldaar, publiek, bij strijk en verhooggeld, presenteren te verkoopen, de volgende Vastigheden, breeder omschreven bij Verkoopboekjes, die ten Kantore van den Notaris verkrijgbaar zijn, als:

1. Een HUIS en TUIN en vier stukken LAND, ten Zuiden van de Pastorije-wijk en ten Oosten van de Compagniester Dwarsvaart te Noorder-Dragten, te zamen groot 3 bunders 77 roeden en 40 ellen.
2. Twee stukken LAND, ten Noorden van de Zwartewijk, te Noorder-Dragten, te zamen groot 2 bunders 30 roeden en 70 ellen.
3. Drie stukken LAND en een FENNE, ten Westen van en aan den Hoogeweg te Noorder-Dragten, te zamen groot 4 bunders 91 roeden en 40 ellen.
4. Vier stukken LAND, ten Oosten van de Dwarsvaart te Zuider-Dragten, te zamen groot 3 bunders 67 roeden en 50 ellen.
5. Een HUIS en TUIN, gekwoteerd met letter K, no. 247, staande en gelegen ten Westen van en aan de Dwarsvaart te Noorder-Dragten, bewoond door de Weduwe *Geert Hoekstra*.
6. Een HUIS en TUIN, gekwoteerd met letter C, no. 174, staande en gelegen in het Gebuurte, aan de Vaart, te Zuider-Dragten, bewoond door *Jan Weis*.

En 7. Eenige perceeltjes VEEN, tegen de Dragtster-Compagnie in de provincie Groningen.

De Huizen op den 12 Mei, en de Landen op St. Petri 1841 vrij te aanvaarden.

De veiling dezer Goederen zal plaats hebben, op Donderdag, den 14 Januarij 1841, 's avonds te 6 uren, ten huize van den Logementhouder *Tobias ten Brinke*, te Dragten.

Verkoop van eene Buitenplaats.

De Notaris J. G. van BLOM, te Dragten, zal, ten verzoeke van de respective Eigenaren, publiek bij strijk- en verhooggeld, presenteren te verkoopen:

Het aanzienlijke, hechte en net betimmerde SLOT, van ouds genaamd *de Klooster Zathe*, gelegen te *Oudega*, in de *grietenij Smallingerland*, met deszelfs CINGELS, BOOMGAARDEN, TUINEN, BOSSCHEN, VIJVER en WEIDLANDEN, te zamen groot 15 bunder 94 roede en 87 el, benevens GESTOELTEN in de drie Kerken van *Oudega*, *Nijega* en *Opeinde*.

Het Slot zal, zonder den Grond, geveild worden in *twee* perceelen, als: 1°. de Voorhuizinge, waarin onderscheidene net betimmerde, grootendeels behangene Vertrekken; en 2°. het Koetshuis en de Stalling, met de daaraan en nevens gebouwde Kamers, Keukens en Vertrekken voor Dienstboden; — terwijl het *Lood* van het geheel, en de *vier* fraaije marmeren Schoorsteenmantels, benevens het aantal sierlijke wit marmeren, blaauwe en bruine Vloeren, alsmede het ijzeren Hek, met hardsteenen Palen, aan den Weg, afzonderlijk zullen worden geveild.

Het *Slotstede*, de *Cingels*, *Boomgaarden*, *Tuinen*, *Bosschen*, enz., zullen bij perceelen ter verkoop worden aangeboden; zullende eveneens bij perceelen, terstond na den finalen palmslag van al het bovenstaande, worden verkocht de opgaande BOOMEN en verder HOUTGEWAS.

Alles breeder omschreven bij Verkoop-Boekjes, ten Kantore van den Notaris te bekomen.

De Veiling dezer Goederen zal plaats hebben op Zaturdag den 6 Februarij 1841, 's avonds te 6 uren, ten huize van den Logementhouder *R. D. Posthuma*, te Dragten.

Mr. A. van SLOOTEN, Notaris te Dokkum, zal publiek bij strijk- en verhooggelden ter verkoop veilen, op Vrijdag den 22 Januarij 1841, des namiddags ten 1 ure, ten huize hierna omschreven:

Eene bijna geheel vertimmerde HUIZING, met de daarin nieuw opgerigte en met bijzonder goed succes gedreven wordende HERBERG en BAKKERIJ, benevens de daarbij behoorende SCHUUR en TUIN met verdere AANHOORIGHEDEN, staande en gelegen aan den Rijdweg te Nieuwezijlen onder Engwierum, en bewoond door den eigenaar *A. Romar*; op 12 Mei 1841 te aanvaarden. Inmiddels UIT DE HAND TE KOOP.

Verkooping van eiken Hout onder Norg.

De Eigenaren van het Bosch de Brul, tusschen Westervelde en Veenhuizen, in de gemeente Norg, zijn voornemens op Woensdag den 13 Januarij 1841, des voormiddags 10 ure te beginnen, in het Bosch de Brul voormeld, publiek te verkoopen: Min of meer 300 eiken BOOMEN, aldaar op wortel staande, waaronder veel extra zwaar Hout en Kromhout, geschikt voor den Scheepsbouw en allerlei Timmerwerk.

[illegible] J. C. MANN, residerende te Workum, zal publiek, bij verhooggeld, aan de meestbiedenden presenteren te verkoopen:

Ten eersten. Eene uitmuntende HUIZINGE en ERF cum annexis, staande en gelegen op het Dwarsnoord te Workum en aldaar gekwoteerd met wijk A, nummer 3, sectie A, nummer 286.

Ten tweeden. Een PAKHUIS op Afbraak, gelegen achter het vorige perceel en aldaar bekend in sectie A, nummer 286*a*.

Ten derden. Een HUIS, TUIN en ERF cum annexis, staande en gelegen te Workum en aldaar gekwoteerd met wijk E, nummer 94, sectie A, nummer 185.

Ten vierden. Een uitmuntend stuk GREIDLAND, gelegen in het Workumer Nieuwland aan de Groote Laan, sectie B, nummer 182, groot 2 bunder 28 roede 70 el.

Ten vijfden. Een uitmuntend stuk GREIDLAND, gelegen bij de stad Workum, sectie A, nummers 1027 en 1028, groot volgens kadastrale meting 1 bunder 25 roede 10 el.

Bij dit perceel de zoogenaamde Keets Polle, sectie A, nummer 1193, groot 17 roede 66 el.

Ten zesden. Een stuk uitmuntend GREIDLAND, gelegen onmiddellijk aan het vorige perceel, sectie A, nummer 1025, groot 65 roede 80 el.

Ten zevenden. Een uitmuntend stuk GREIDLAND, gelegen achter de Nonnestraat, sectie A, nummer 1300, groot volgens meting 90 roede 40 el.

Ten achtsten. Een uitmuntend stuk GREIDLAND, gelegen op de Meuswal onder het behoor der stad Workum, sectie A, nummers 886, 887 en 888, groot volgens meting 2 bunder 20 roede 70 el.

Wie gading hieraan maken, komen op Vrijdag den 22 Januarij 1841, bij de finale toewijzing, ten huize van *Douwe Romkes Nauta*, Logementhouder in den Gouden Leeuw te Workum, des avonds ten zes ure en koopen op Conditien die alsdan zullen worden voorgelezen en inmiddels te vernemen zijn ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

DEZELFDE NOTARIS, zal op voorschreven tijd en plaats, publiek bij verhooggeld, presenteren te verkoopen:

Eene DUBBELE HUIZINGE en ruim ERF cum annexis, staande en gelegen aan de Nonnestraat binnen Workum en aldaar gekwoteerd wijk B, nummers 42 en 43, sectie A, nummers 489 en 490, bestaande de eene helft in twee Woonkamers, zijnde de andere helft laatst tot eene Pottebakkerij gebruikt; 12 Mei 1841 vrij te aanvaarden.

Nog zal DEZELFDE NOTARIS publiek bij verhooggeld, op denzelfden tijd en plaats, presenteren te verkoopen:

Ten eersten. Een uitmuntend stuk GREIDLAND, met het daarbij zijnde RIET, gelegen tusschen de Lieuwe Klazes Laan en den Zeedijk in het Workumer Nieuwland, onder het behoor der stad Workum, sectie A, nummer 106, groot 2 bunder 88 roede 90 el.

Ten tweeden. Een uitmuntend stuk GREIDLAND, aan het vorige perceel, in sectie B, nummer 105, groot 1 bunder 10 roede 20 el. Een stuk RIET en VERGRAVEN LAND aldaar, in sectie B, nummers 103 en 104.

Beide perceelen in gebruik bij *Jakob Fekkes Deinum*, te Hindeloopen, tot Sint Petri 1843.

Beide voornoemde perceelen zijn tevens bij bovengemelden Notaris UIT DE HAND TE KOOP.

De Notaris J. C. MANN, te Workum, zal, ten verzoeke van deszelfs Ambtgenoot den Notaris A. R. VAN VOORST, te Heerenveen, op Woensdag den 13 Januarij 1841, des avonds om 7 uren, ten huize van den Kastelein *van der Zee*, te Workum, bij finale toewijzing, presenteren te verkoopen:

1. Eene KOOPMANS HUIZINGE, met STEDE en GROND, benevens de daarachter gebouwde SCHUUR, staande en gelegen te Workum, wijk E, no. 47; naastlegers de Heeren *Coopmans* en *Brouwer* — en
2. Een dito HUIZINGE met STEDE en GROND, aldaar, wijk E, no. 93, door *Koen Simmer c. u.* tot 12 Mei 1841 als huurders bewoond, en alsdan met het eerste perceel vrij te aanvaarden.

Verkooping eener Grutterij.

De Notarissen MEIJER en LEDEBOER, te Bolsward, zullen publiek, tegen uitloving van verhooggeld, aan de meestbiedenden, presenteren te verkoopen:

Eene rojale KOOPMANS HUIZINGE en GRUTTERIJ cum annexis, staande en gelegen aan den Dijk nabij de Blaauwpoort te Bolsward, gekwoteerd letter B, no. 218, bekend ten Kadaster sectie A, nos. 678 en 679, bij den Koopman *T. van der Veer*, als huurder in gebruik; den 12 Mei 1841, vrij te aanvaarden.

Wie hieraan gading maken, komen op Zaturdag den 16 Januarij 1841, bij de finale toewijzing, in het Logement de Wijnberg te Bolsward, des avonds ten 6 ure.

De Conditien zijn inmiddels te vernemen ten Kantore van bovengenoemde Notarissen.

Mr. J. HANEKUIJK, Notaris te Harlingen, daartoe regterlijk gecommitteerd, zal, op Woensdag den 13 Januarij 1841, des namiddags ten 3 ure, bij de eindelijke toewijzing, ten huize van den Kastelein *D. Minnema*, te Harlingen, presenteren te verkoopen:

1. Eene nette en welbetimmerde HEEREN HUIZINGE, met TUIN en ERVE, staande en gelegen te Harlingen aan de Breedeplaats, in wijk E, no. 115, door de Erven wijlen Dr. *D. Nieubuur* als eigenaren bewoond.
2. Eene HUIZING, gelegen achter het eerste perceel, in wijk E, no. 101, thans bij *Jan Nak* als huurder gebruikt.

Beide perceelen vrij te aanvaarden den 12 Mei 1841.

Verkooping eener Zathe en Landen enz.

De Notarissen G. T. DE JONGH en A. BINNERTS, te Gorredijk en Heerenveen residerende, gedenken publiek, onder uitloving van strijk- en verhooggeld, te verkoopen:

a. Voor Albert A. Wijnstra.

Eene uitmuntende MELKPLAATS en onderhoorige uitmuntende WEIDLANDEN, gedeeltelijk van beste Klijn voorzien, met eene fraaije en in besten staat onderhoudene HUIZINGE en SCHURE, no. 116, HIEMINGE, HOVINGE, VRUCHTBOOMEN en TUIN cum annexis, te zamen groot circa 18 bunder, staande en gelegen grootendeels bij elkander in de Wijngaarden onder Langezwaag en overigens aan de Zestien Roedens Vaart onder Tjallebird; thans bij den eigenaar in gebruik, in 9 perceelen.

En *b. Voor Tjeerd A. Wijnstra.*

1. 1 Bunder 38 roede 50 el GREIDLAND, gelegen te Langezwaag, achter *Douwe J. Hofstra*; — en
2. 1 Bunder 41 roede 50 el GREIDLAND, van uitmuntende Klijn voorzien, gelegen onder Tjallebird, digt bij de Zestien Roedens Vaart.

Alles dadelijk te aanvaarden, behalve de Huizinge c. a. op den 12 Mei 1841.

De beschrijving zal plaats hebben op Donderdag den 14 Januarij 1841, des avonds om 5½ uren, ten huize van *P. U. de Haan*, Kastelein op het Langezwagumer Hof.

De Notaris C. J. JORRITSMA, te Sneek, zal, op Woensdag den 20 Januarij 1841, des avonds 7 ure, in het Logement de Stad Munster, provisioneel veilen en verkoopen, wat het 1ste perceel betreft, mede ten verzoeke van Mr. H. HIDDINGA, Procureur aldaar:

1. Eene wel onderhoudene, prompte hechte en moderne HEEREN en BURGER HUIZINGE, met PAKHUIS c. a., staande en gelegen aan het Hoogeind en de Koemarkt te Sneek, in gebruik bij den Heer *Franz Veltman*; te veilen in 2 perceelen, bij Billetten te omschrijven.
2. Eene sterke, kapitale en welingerigte KATOENDRUKKERIJ en LINNENVERWERIJ, met KNECHTS-WONINGEN, ruime ZOLDERS, TURFSCHUUR, TUIN met GEBOOMTE, staande aan de Trekvaart op Leeuwarden nabij Sneek, behoorende aan de voormalige firma *Schröder* en *Veltman*.

   De Kooper zal wanneer hij eene dezer vakken wenscht uit te oefenen, verpligt zijn de in den besten staat zijnde Werktuigen en Gereedschappen daartoe behoorende, op tauxatie van twee deskundigen, wederzijdsch te benoemen, over te nemen; zullende in elk ander geval deze overname ter keuze des Koopers wezen.
3. Eene zeer hechte, groote en goed ter stand staande HUIZINGE en wel beklante KUIPERIJ, met ERF en GROND c. a., aan de Koemarkt te Sneek, door de Wed. *Jan Uilkes Dijkstra* en anderen bewoond; in 3 perceelen, nader bij Billetten te omschrijven.

   De aanvaarding dezer 3 perceelen kan geschieden den 12 Mei 1841.
4. Een sterk GEBOUW of PAKHUIS, met GROND, zeer gerijfelijk staande aan het Zomerrak te Sneek.

PUBLIEKE VERKOOPING.

De Notaris TADEMA, residerende te Oosterwolde, zal, op Vrijdag den [illegible] Januarij 1841, des namiddags ten 2 ure, in het Logement de Gouden Klok te Oosterwolde, bij finale toewijzing, (de Zathe Lands onder no. 1 vermeld met autorisatie van de Arrondissements Regtbank) publiek verkoopen:

1. Eene ZATHE LANDS; met HUIZINGE, SCHURE, SCHAPEHOK en verder GETIMMERTE, staande en gelegen te Appelscha, aan de Boerestreek, bij *Eize Theunis Hoogeveen* in gebruik; *verdeeld in zeventien perceelen.*
2. Twee akkers BOUWLAND, op de Oosteresch aldaar; *in één perceel.*
3. Op *afbraak*, De OUDE SCHOOL te Akinga onder Appelscha.

Alles zoodanig op den 29 December 1840 in veiling is gebragt, met vele andere Vastigheden, van welke de finale palmslag nader zal worden bekend gemaakt.

Men presenteert bij besloten briefjes, tegen 12 Mei e. k., uit de hand TE VERHUREN: Eene met vele gerijfelijkheden voorziene HUIZINGE, staande op het Cingel te Sneek, door *Pieter Eskes* als eigenaar bewoond geweest en met den dood ontruimd.

De briefjes (welke franco worden verzocht) moeten vóór den 1 Februarij e. k. worden ingezonden aan J. ESKES, te Franeker, of bij JOHs. POSTMUS, te Sneek.

TE HUUR op Mei aanstaande: Een HUISJE, in de Bagijnestraat, thans door *Teffer* bewoond. Te bevragen letter G, no. 43, in de Weerdt.

Een rojale Intrek te huur,

op den 12 Mei 1841, bij den Kastmaker FEENSTRA, te Leeuwarden.

Men verlangt tegen Mei aanstaande te huur:

Eene GROFSMEDERIJ, in de provincie Vriesland, liefst in de nabijheid van het Heerenveen, Wolvega of Noordwolde. Adres met franco brieven onder letter G, bij J. H. WESTERHOF, te Wolvega.

UIT DE HAND TE KOOP: DRIE RONDE BELLESLEDEN, zeer gemakkelijk voor eene Dame om er in te zitten; benevens TWEE DIGTE WAGENS met GLAZEN; te bevragen bij de Weduwe G. HARDHOLD, Wagenmakersche bij de Posthoorn buiten de voormalige Wirdumerpoort te Leeuwarden.

UIT DE HAND TE KOOP: Twee perceelen HOOI; ieder perceel 5 en 6 koesëten. Nader onderrigt bij P. GROUWSTRA, onder Oldeboorn, of RIJKLE TJOELKER, onder Augustinusga.

DOOR STERFGEVAL

Wordt ter overneming aangeboden een wel beklante WINKEL in witte KATOENEN en LINNEN MANUFACTUUR-GOEDEREN, mitsgaders KANTEN, GEBORDUURDE ARTIKELEN, HANDSCHOENEN enz., zeer gunstig bekend en gelegen binnen de stad Leeuwarden.

Nadere Informatien bij den Boekhandelaar G. T. N. SURINGAR, aldaar.

H. BROUWER & ZOON vaceren Maandags, Dingsdags, Donderdags en Vrijdags tot betaling van 2½ per Cents COUPONS, versch. 1 Jan. 1841, Kantore Wed. *H. F. Tjeenk c. s.*, te Amsterdam.

A. GRATAMA, vaceert tot betaling der COUPONS van 2½ % W. S., Adm. *Ketwich & Voombergh* en de Wed. *W. Borski*, te Amsterdam, verschenen 1 Jan. 1841.

Bij Contract dd. 9 Januarij 1841, verleden voor den te Sneek residerenden Notaris C. J. JORRITSMA, is aangegaan eene VENNOOTSCHAP, onder de firma *Wed. W. VAN GENT en ZOON*, tusschen Mej. MARIA CATHARINA KRAMERS, Wed. den Heer *Wilhelmus Johannes van Gent*, Handeldoende te Sneek, en den Heer MARTINUS JOHANNES VAN GENT, thans nog zonder bepaald bedrijf aldaar, betrekkelijk eene Rederij en Verwerij van Rokkestreept en Boezelaar, Handel uitsluitend in het groot van Manufacturen, Wollenstoffen enz., ingegaan 1 Januarij jl., voor eenen onbepaalden tijd en wel voor Gemeenschappelijke doch solidaire Rekening, om de helft der winsten en verliezen.

Hardrijderij op Schaatsen te Franeker,

op Woensdag den 13 Januarij 1841.

Met vereischt consent gedenken eenige Liefhebbers van Schaatsrijden, indien weêr en ijs zulks toelaten, te laten Verhardrijden door Manspersonen:

EEN FRAAI GOUDEN ZAK HOROLOGIE — TOT PRIJS, EN
ZWARE ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS — TOT PREMIE.

Alle Hardrijders worden ter mededinging uitgenoodigd — behoudende echter de Directie zich voor het getal Rijders in dier voege te bepalen, dat de Rijderij in één' dag zal kunnen afloopen.

Entréebilletten voor Vreemdelingen zijn, tegen betaling van *f* 1 voor Heeren, en *f* 0,50 voor eene Dame, te verkrijgen aan beide ingangen der Baan.

De Inschrijving en Loting zal geschieden bij A. BUWALDA, aan de Breedeplaats, en de Rijderij precies om 10 uren beginnen.

Met permissie van het Grietenijbestuur van Rauwerderhem, gedenkt de Kastelein P. P. VAN DER MEULEN, op de Dille, op Woensdag den 13 Januarij 1841, op de Dille te laten Verharddraven met Paard en Slede, door Paarden die niets hebben gewonnen: *Twee extra fraaije HOOFDSTELLEN* tot Prijs, en *eene nader te bepalen PREMIE.*

HARDRIJDERIJ OP SCHAATSEN

door Manspersonen, te Sloten.

HET PLAATSELIJK BESTUUR VAN SLOTEN en eenige Liefhebbers aldaar, gedenken, op Donderdag den 14 Januarij 1841, des morgens ten tien ure, indien weder en ijs zulks toelaten, op het *Slotervar* door Manspersonen te laten Verhardrijden en vrij te vereeren:

Eene fraai bewerkte ZILVEREN TAFEL-TABAKSDOOS met DITO KOMFOOR tot een Prijs, en *eene ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS* tot eene Premie.

De inschrijving moet niet later geschieden dan op Woensdag den 13 Januarij 1841, des namiddags ten vijf ure, ten huize van de Weduwe MARTEN JACOBS VISSER, in het Logement de Zeven Wouden te Sloten, terwijl dadelijk daarna tot de loting zal worden overgegaan.

Harddraverij met Paard en Slede op Zee.

Met toestemming van het Edel Achtb. Bestuur van Kuinre, gedenken eenige Liefhebbers aldaar, op Donderdag den 14 Januarij 1841 te laten Verharddraven: *Een fraai BELGEREID*, door Paarden die geen Prijs of Premie gewonnen hebben en tot genoegen der Keurmeesters zijn; vrij te vereeren.

De aangifte en keuring der Paarden zal zijn bij den Logementhouder P. F. COOPMAN, te Kuinre, vóór elf ure op dien dag; waarna de loting dadelijk zal plaats hebben.

)o( )o( )o(P. DE COCK, Onderwijzer der Jeugd te *Koudum*, verlangt zoo spoedig mogelijk, eenen ONDERMEESTER van den derden rang, voorzien van bewijzen van goed zedelijk gedrag en oordeelkundig onderwijs, tegen genot van kost, inwoning, enz. en een allezins billijk salaris. *Brieven franco.*

)o( )o( )o(Een BOEKBINDERSKNECHT, zijn werk verstaande, van de Protestantsche Godsdienst en van goede getuigschriften voorzien, kan terstond werk bekomen bij F. HOLTKAMP, Boekdrukker en Boekverkooper te Sneek. *Brieven franco.*

)o( )o( )o(Een KUIPERSKNECHT, zijn werk geheel of ten deele verstaande, kan op den 12 Mei e. k. werk bekomen bij A. WIJBENGA, op het Noordvliet bij Leeuwarden.

)o( )o( )o(Er is voor eenigen tijd te Oldeboorn komen aanloopen of achtergebleven een LEGERHOND. De Eigenaar kan denzelven, na opgave der teekens en tegen betaling der kosten, terug bekomen bij den Agent van Politie ROOKER, te Oldeboorn.

)o( )o( )o(Wie een LAM vermist, kan hetzelve tegen bewijs van eigendom en betaling der kosten terug bekomen bij SIJBE JOHANNES ANDRINGA, in den Zuidhoek onder Vrouwenbuurt.

* * * Door S. E. VAN NOOTEN, te Schoonhoven, komt heden van de Pers en is verzonden:

I. ALMANAK VOOR DIENSTBODEN,

VOOR HET JAAR 1841,

onder redactie van Mevrouw VAN MEERTEN, met een Plaatje. Prijs 50 Cents.

II. SCHETSEN UIT DE REGTSZAAL EN DEN KERKER, *naar het leven geteekend.* Eene nieuwe bijdrage tot de geschiedenis der Lijfstraffelijke Regtspleging in ons Vaderland, door W. VRIESAARD; met vign. à *f* 2,60.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.

BIJVOEGSEL behoorende tot de LEEUWARDER COURANT van Dingsdag [illegible] 12 Januarij [illegible]

REDEVOERING van den Heer VAN HELOMA, uitgesproken in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van den 15 December 1840, betrekkelijk het ontwerp van wet tot voorziening in de behoeften van 's Rijks geldmiddelen.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Het was mijn voornemen geweest, om ook mijne bedenkingen, ten opzigte van het eerste Wetsontwerp tot voorziening in de behoeften van 's Rijks geldmiddelen door het daarstellen eener schuld van achttien millioen gulden, aan U Edel Mogende mede te deelen; doch ik heb hiervan afgezien dewijl reeds door zoo vele kundige en geachte leden dezer vergadering, bedenkingen tegen dit Wetsontwerp in het midden zijn gebragt en in het breede ontwikkeld, bedenkingen waarin ik volkomen deele en waarvan de herhaling niet anders zoude strekken, als om U Edel Mogendes aandacht noodeloos te vermoeijen.

Dit weinige zij dan genoeg ten einde de door mij uit te brengen stem kortelijk te motiveren, dat zoo lang het te kort, niet beter uiteengezet en toegelicht bij de Wet zal zijn geregulariseerd, ik mijne goedkeurende stem niet aan dit Wetsontwerp zal geven — terwijl zoo lang er tevens bij mij de overtuiging bestaat dat, indien het te kort *moet* worden gedekt er nog andere hulpmiddelen bestaan, om daarin te voorzien — ik mede mijn votum niet kan uitbrengen ten voordeele eener Wet, die tot creatie van nieuwe schuld, tot vermeerdering van den reeds zoo hoog opgevoerden schulden last leidt, en waaronder het Vaderland eenmaal moet bezwijken.

REDEVOERING van den Heer VAN HELOMA, uitgesproken in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 21 December 1841, betrekkelijk de begrooting der Uitgaven en de middelen tot dekking van die Uitgaven voorgedragen.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Toen in de laatstgehoudene gewone Vergadering der Staten van Vriesland, aan mij de eervolle onderscheiding te beurt viel, om als Vertegenwoordiger des Volks, verkozen te worden, nam ik niet zonder huivering die betrekking op mij, vooruitziende welk eene zware taak mij wachtende was.

Het tegenwoordig oogenblik bevestigt zulks ten vollen, want daar, waar eenen besten wil bestaat, om de bedoelingen der Regering te onderschragen en in de hand te werken, daar verheft zich somtijds ook een gevoel van eed en pligt, welke ons voorschrijft eene andere gedragslijn te moeten volgen, en deze heb ik gevolgd toen ik volgens mijne overtuiging meende *tegen* de nu onlangs ons aangeboden drie wetten tot voorziening in de behoeften van 's Rijks geldmiddelen mijne stem te moeten uitbrengen: en deze zal ik ook wederom volgen door sommige hoofdstukken der begrooting van uitgaven en de middelen af te stemmen.

Bij de beschouwing en het onderzoek van deze zoo belangrijke werkzaamheden, stond mij steeds met levendige trekken de toekomst voor den geest; die toekomst waarop alleen onze hoop en die van het dierbaar Vaderland kan en moet gevestigd zijn; want het voorledene toch waaraan zoo vele treurige herinneringen verbonden zijn, ligt in eenen donkeren en zwarten sluijer gehuld achter ons, weinig goeds nalatende, dan, dat wij daarop terugziende, tot een *ernstig nadenken* worden opgewekt.

De thans in behandeling zijnde wets-ontwerpen betrekkelijk de Staatsbegrooting zijn, zoo als ik zoo even aanmerkte, van het hoogste gewigt. — Orde, volledigheid zuinigheid en spaarzaamheid, moeten in de Uitgaven worden gevonden, terwijl daarentegen, de middelen welke die uitgaven zullen dekken, ook met wijsheid, voorzigtigheid en bedaard overleg moeten worden gekozen; en thans vraag ik Ed. Mog. Heeren, of de aan ons voorgelegde Staatsbegrooting in beide opzigten de proef kan doorstaan.

Volgens mijne wijze van zien is zulks het geval niet, en daarom zal ik weigeren om mijne goedkeuring te hechten aan sommige hoofdstukken der Begrooting van uitgaven, dewijl vooral daarin de hoofdvereischten ontbreken, die zoo even door mij werden opgegeven, en reeds breeder ontwikkeld zijn in de processen-verbaal van den 6, 7 en 9 November ll. der 2de afdeeling van October ll, waarvan ik de eer had lid te zijn.

Geloof intusschen niet Ed. Mog. Heeren, dat de meeste der overige hoofdstukken, waarin ik zal toestemmen, aan mijne aandacht ontglipt zouden zijn, of dat ik mij bij gebreke van gegronde aanmerkingen *voor* de aanneming verklare? Neen! waarlijk dit is geenszins het geval, en ik zoude meenen aan mijnen pligt als Volksvertegenwoordiger te kort te doen, wanneer ik bij eene volgende discussie over de tweejarige Begrooting ten opzigte *dezer* Hoofdstukken in denzelfden geest stemde als thans; — indien niet aan de veelvuldige geuitte wenschen van U Edel Mog. en ook van mij om meerdere belangrijke bezuinigingen, was voldaan, indien onze hoop *hierop* niet was verlevendigd, door de woorden van Z. E. den Minister van Financien die ons heeft toegezegd ook voor Zijn Departement al het mogelijke ten dezen in het werk te zullen stellen. Aan Z. E. toch kan dit vertrouwen worden geschonken, want nog slechts korten tijd aan het Hoofd der Financien geplaatst, heeft hij zich noch tijd noch gelegenheid ten nutte kunnen maken, om met uitroeijing van het kwade, nuttige verbeteringen en vereenvoudigingen, die tot bezuinigingen kunnen leiden, daar te stellen.

Met belangstelling vestige Z. E. vooral het oog op de pensioenen, tractementen, toelagen en wachtgelden, waarvan velen de helaas! treurige maar waarachtige bewijzen opleveren, met welk eene verkwistende hand in vroegere dagen 's lands geld is verspild, terwijl de Ingezetenen van het Rijk onder den druk der belastingen zuchten.

Deze kleine wenk zij voor het tegenwoordige genoeg. — In het vervolg hoop ik niet in de noodzakelijkheid te zullen worden gebragt, andermaal meer in het breede hierop terug te moeten komen. Dit is intusschen zeker, dat dezen stand van zaken moet worden veranderd, vooral in een tijdsgewricht, waarin een edeldenkend Vorst de teugels der Regering in handen heeft, met het doel om zijn volk gelukkig te maken, en zoo veel mogelijk hunne lasten te verligten. In een tijdsgewricht, waarin de uitgaven de inkomsten verre te boven gaan, en alle mogelijke middelen moeten worden aangegrepen, om in de behoeften van den Staat te voorzien.

Onze Staatsbegrooting van uitgaven dragen dan in opvolgende tijden de volledige bewijzen van bezuiniging, vereenvoudiging in bestuur en afschaffing van noodelooze centralisatie, bureaucratie en posten en betrekkingen, en dan zal ook ik de bewijzen geven, dat een eensgezind gemeen overleg op goede grondslagen gebouwd, het heil van den Staat alleen kan bevorderen.

Thans zal ik tot de middelen overgaan.

Onder de voordragt tot vermeerdering van opcenten op de onderscheidene belastingen, welke ik in het algemeen afkeure, vestigde zich mijne aandacht vooral, op die, voorgesteld op de Grondbelasting, het Zout, de Zeep, de Bieren en Azijnen en de Steenkolen, op den Turf en het Gemaal. — Hoe vele voorwerpen toch Edel Mog. Heeren! worden onder deze niet opgenoemd, welke in de eerste levensbehoeften van den mensch moeten voorzien; en zoude niet, bij het nu reeds zoo zeer drukkende der belastingen eene algemeene klagte, vooral bij de geringe klasse opgaan, wanneer die verhooging op deze opjecten werd toegepast?

Ik voor mij geloof zulks zeker, niettegenstaande de Welvaart die overal schijnt te bestaan, en waarvan telkens en bij iedere gelegenheid zoo hoog wordt opgegeven om de verhooging der belastingen te regtvaardigen, en die dan ook direct of indirect op die klasse hare weldadige invloed moest uitoefenen. Mijns erachtens bouwe men evenwel niet te veel op deze Welvaart! zij is noodig om den druk van alle belastingen eenigzins te verligten; — van alle belastingen zeg ik, dewijl ik mij hierbij voor den geest breng, de provinciale en plaatselijke welke hand aan hand met de lands belastingen gaande, hoe langs hoe meer op, klimmen en gezamenlijk die van vroegere tijden verre te boven gaan.

Zoude wijders niet de grondbezitter zich te regt mogen beklagen, dat hij boven velen zijner mede ingezetenen reeds bezwaard met eenen last die meer dan *acht Millioenen Gulden* in de Schatkist brengt, ook nu andermaal tot meerdere bijdragen wordt aangesproken, terwijl de houder van Effecten, of liever, om mij zoo eens uit te drukken, de bezitter in portefeuille, vreedzaam zijne renten ontvangt, zonder dat hij daarvan iets ten algemeenen nutte behoeft af te zonderen. — Is dit billijk? Is dit regtvaardig? vooral wanneer men nog daarenboven in aanmerking neemt, dat behalven, deze grondbelasting, nog zoo vele andere lasten, die uit de wetten zelve en uit de Provinciale en Plaatselijke reglementen ontstaan, op de grondeigendommen kleven. — Deze materie is vroeger reeds te veel uitgeput, en ook tevens genoeg bij U Ed. Mog. bekend, om hierbij langer stil te staan. Ieder burger van den Staat behoort tot stijving van [illegible] Schatkist [illegible] bij te dragen, doch men wijkt van deze waarheid [illegible] door den grond[illegible] dubbeld te treffen, hij, die reeds in alle andere belastingen met zijne mede ingezetenen, in gelijke mate zijn schat en last betaald

De voorgestelde verhooging van *tien* opcenten op den turf is eindelijk U Ed. Mog. aandacht dubbeld waardig.

Bij de bestaande Wet op den accijns van den turf van den 26 December 1838 (*Staatsblad no. 72*), zijn de veenderijen over het algemeen in eenen kwijnenden staat vervallen, en te regt beklaagen zich dan ook de veenlieden over die wet in hunne verzoekschriften onlangs aan U Ed. Mog. aangeboden, en op welke ik in eene der vorige zittingen, de eer had te rapporteren. De belasting drukt hun, drukt alle veenlieden in stede van den consumateur, die, aan den veenman voor de aan hem afgeleverde turf, weinig meer betaalt, dan vroeger voor het bestaan der wet, althans in geene deele gelijk staande met het bedrag van den accijns; waaruit volgt dat deze belasting, gevoegd bij de zoogenaamde slijk en arme gelden, die in de provincie Vriesland zijn ingevoerd, terwijl ook elders zeer zeker andere lasten op dit fabrijkaat zullen gelegd zijn, het resultaat daarstelt, dat de veenman, dikwijls minder of slechts zoo veel geld voor den turf kan bedingen als de gezamenlijke onkosten van fabrijkagie, van belastingen van inkoop van land, van inpoldering enz. hebben bedragen, in het bijzonder, dan, wanneer bij den gelijk gestelden accijns der *eerste soort*, *eerste klasse*, het veenland van eene slechte kwaliteit en de turf derhalven per ton veel lager in prijs is, als die welke uit de betere gronden voortkomt.

Met iedere verhooging der belasting schiet het kwaad dieper wortels, en zal eindigen met de treurige uitkomst, dat met den ondergang en het ongeluk van vele nijverige huisgezinnen een aanmerkelijk verlies van het principaal der belasting voor de schatkist zal gepaard gaan.

Dagelijks zie ik den loop dezer zaak van zeer nabij. Ik weet dat in de grietenij Weststellingwerf alleen, het principaal van den accijns over dit jaar *zeven duizend gulden* minder heeft bedragen dan in 1839 en ik weet tevens met zekerheid, dat deze som zich ongeveer zoude hebben verdubbeld, ware er niet voor drie jaren eene nieuwe veenderij aangelegd, waarin tot terugbekoming van kosten van aankoop van land, van aanleg van poldering enz. in eene dubbelde mate was gegraven, doch met dat ongelukkig gevolg dat zeer zeker niet meer als twee derde gedeelte van de gegravene turf is verkocht. Een treurig vooruitzigt voorwaar voor het opvolgende jaar!

Zie daar Ed. Mog. Heeren een geenzins overdreven tafereel der gevolgen, welke de wet op den accijns van den turf zal na zich slepen, wanneer zij mogt blijven bestaan. — Ik zal thans niet weder op het verledene terug komen, noch een beroep op den reeds zoo zeer verachterden toestand der Veenderijen doen; hetwelk mij in der daad niet moeijelijk zoude vallen, maar dit nogtans moet ik ten slotte hierbij voegen, ten einde het gebrekkige der Wet slechts op een punt aan te wijzen, dat een gevoel van verontwaardiging en medelijden tevens, mij bezielde, toen ik in den jare 1839 in mijne omstreken *zestig duizend tonnen turf*, het eigendom van den Veenman, op last der administratie door de vlammen zag verteren, toen deze den van hem gevorderden accijns niet konde betalen, en wel uithoofde van het groot bederf aan die turf, door den natten zomer en den daarop gevolgden winter, toen al de turf onverkocht op het veld was blijven staan, toegebragt, en waardoor den verkoopprijs tot het bedrag der accijns afdaalde. — En dusdanige bepaling van *vernieling* is in de Wet opgenomen! terwijl, wanneer er eene vermindering van belasting voor zoodanige gevallen ware vastgesteld, 's Rijks kas toch immer daaruit voordeel zoude hebben genoten en het ongeluk van den Veenman niet zoude zijn vergroot. — Zoodanige Wet kan mijne goedkeuring niet wegdragen; haar zevenjarig bestaan heeft reeds te veel menschen ongelukkig gemaakt! Reeds te hoog is den accijns op den turf opgevoerd en immer zal ik blijven weigeren tot het daarstellen eener Wet te helpen medewerken, waarbij *eenige* vermeerdering van opcenten wordt voorgedragen, op dat object van algemeene behoefte, de bron tevens, waarin zoo vele honderden der arbeidende klasse hun bestaan vinden.

Geld is intusschen de ziel van alle zaken en zonder hetzelve kan ook op geene mogelijke wijze de uitgaven van het Rijk worden gedekt. — Ook dit was mijne aandacht niet ontgaan, toen ik besloot tegen de Wet op de middelen, uithoofde der voorgestelde verhooging van opcenten in het algemeen, maar bijzonder van die op de grondbelasting, op het zout, de zeep, de bieren en azijnen en de steenkolen, op den turf en het gemaal, te zullen stemmen.

Nogmaals herhaal in hier openlijk den wensch, meermalen door mij in de 2de afdeeling van October ll. uitgedrukt, dat ik, bij den benarden toestand onzer financien, en om het deficit bij de middelen bestaande te dekken, verre de voorkeur zoude geven aan eene belasting op de renten der effecten, op de traktementen, pensioenen, toelagen en wachtgelden, aan eene vermeerdering van opcenten op de successie in de zijdlinie en de loterij.

Nogmaals beveel ik dit door mij voor het vervolg voorgestelde, aan de ernstige overweging van Z. Exc. den Minister van Financien aan. Geenszins acht ik het zelve zoo onuitvoerlijk en onbillijk als men zulks wel eens wil doen voorkomen, vooral met betrekking tot de Renteheffers van den Staat. — Zij toch hebben wel het meeste belang daarbij, dat het crediet van den Staat behouden blijve, op dat ten allen tijde aan de verbindtenissen met hun aangegaan, getrouw kan worden voldaan; en ook juist daarom rust ook op hun eene dure verpligting, om in tijden van nood bij financieele verwikkelingen, en bij den benarden toestand van 's lands geldmiddelen, ten algemeenen behoeve iets bij te dragen van de renten dier leeningen, die hun voordeelen hebben geschonken, maar nimmer eenige opofferingen hebben gekost.

REDEVOERING van den Heer Mr. T. S. TROMP, uitgesproken in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 23 December ll., over de Begrootingswetten voor 1841.

EDEL MOGENDE HEEREN!

De voorgedragen wet op de middelen, ter dekking der uitgaven, zal mijne goedkeurende stem moeijelijk kunnen verwerven, vooreerst: omdat deze middelen gedeeltelijk gevonden worden in geldleening, in vermeerdering van schuld en verhooging van den rentelast voor een volgend jaar.

Onder dezelve vind ik toch overschotten op de middelen van vroegere jaren, gedeeltelijke afbetaling van renten door Belgie, maar het geld zelf is niet aanwezig; de uitgaven van die vroegere jaren hebben de opbrengst der middelen verre overtroffen, en Belgie heeft veel minder betaald dan het schuldig was, en waarop bij de begrootingen dier zelfde jaren, de te ontvangen som, is geraamd geworden. Het is zoo, de natie heeft die sommen van de schatkist te vorderen, maar de schatkist bezit geen enkele cent om te betalen. Zij heeft dit verschuldigde geld boven de begrooting verteerd, en het eenige middel om te kunnen betalen; is het geld daartoe tegen rente te negotiëren: uit de toegestane geldleening van 18 millioen, moeten dus deze sommen worden gevonden.

Wat men ook over den vorm, over het regulariseren dezer ontvangsten in rekening moge zeggen, men bedriegt zich zelven, door het denkbeeld aan de eenvoudige waarheid, dat dit geld wordt genegotieerd, van zich af te zetten. Eene tweede reden, waarom ik zwarigheid maak, deze wet aan te nemen, is de verhooging der opcenten.

Ik ben volkomen overtuigd, Edel Mog. Heeren! dat de middelen versterkt moeten worden, zal men zonder de verderfelijke geldleeningen, de noodige uitgaven bestrijden, en dat de meest eendragtige inspanning van aller krachten daartoe onvermijdelijk noodzakelijk is; maar de voorgedragen opcenten op de grondbelasting drukken te eenzijdig.

Bedenk ik, dat in de provincie, welke mij ter dezer vergadering heeft afgevaardigd, 29½ opcenten op de grondbelasting moet worden geheven, dan klimmen dezelve met de nu voorgedragene tot 47½, en dat is te zwaar op eene enkele soort van inkomst ter dekking van gewone en telken jare terugkeerende uitgaven, want ik mag mij niet voorstellen, dat deze opcenten bij eene volgende begrooting zullen kunnen verdwijnen, ten zij althans de Minister van Finantien meer bepaaldelijk daartoe nog het uitzigt opene.

Belastingen moet men, zegt de Regering te regt, in effecte aanmerken als eene afzondering van een gedeelte der winsten of inkomsten der natie, en uit iedere soort van inkomst behoort dus eendragtelijk een matig deel afgezonderd te worden om de zware lasten der staatshuishouding te dragen, om de betaling der rente aan de schuldeischers van den Staat te verzekeren, en deze vooral moeten daartoe ook het hunne bijdragen. Zij hebben er het hoogste belang bij, dat alle de uitgaven door gewone en vaste inkomsten geregeld kunnen worden voldaan.

Ik had dus gewenscht, dat de Regering had voorgesteld, om ook uit deze inkomsten der ingezetenen een matig deel ter versterking der middelen mede te doen bijdragen, het[illegible] door een zegelregt op de coupons, hetwelk ook vroeger heeft

plaats gehad, of onder welke andere benaming en wijze dan ook. — Ik mag mij overtuigd houden, dat zij, die hunne inkomsten hoofdzakelijk uit renten trekken en die weten in welken toestand de schatkist verkeert, dit voor billijk en regtvaardig houden, en ik houd mij tevens overtuigd dat het ware crediet van den Staat er eerder bij zoude winnen dan verliezen. — Een derde hoofdbezwaar tegen de voorgedragene wet op de middelen, bestaat hierin, dat onder dezelve niet alle belastingen zijn opgenomen, welke door de ingezetenen worden opgebragt, ik bedoel die, welke onder de benaming van *leges* wordt geheven. In de tweede afdeeling, waartoe ik behoor, is dit opzettelijk aangemerkt, maar door de Regering niet beantwoord, en ik zal dus hieromtrent de nadere inlichting van den Minister van Finantien inwachten.

Min aannemelijk is mij tot heden voorgekomen, eene verhooging der inkomsten te zoeken in de vernietiging van het capitalisatie-contract, door den Minister van Marine en Kolonien met de Handelmaatschappij aangegaan, waarbij is bepaald, dat de schuld van 39 millioen, gesproten uit voorschotten, door dat ligchaam onder het vorige ministerie gedaan, op de bij hetzelve te ontvangen Indische produkten, successivelijk in den tijd van negen jaren uit de jaarlijksche zuivere inkomsten dier Overzeesche bezittingen af te lossen, en in plaats hiervan, door eene negotiatie van 40 millioen, deze schuld in eens aan de Handelmaatschappij af te doen. — Verschillende sprekers hebben, zoo gisteren als heden, de voordeelen uitgemeten, welke dergelijke operatie aan de schatkist zoude aanbrengen en er dus met allen ernst op aangedrongen, om op de leenings wet van het vorige jaar terug te komen, welke dan nu alleen tot de 40 millioen aan de Handelmaatschappij terug te betalen beperkt zoude kunnen worden. Zij putten de gronden hunner redenering uit een, dezer dagen in het licht verschenen en aan de leden dezer Kamer rondgezonden geschrift getiteld: „ *Iets over de financiële aangelegenheden van het Rijk*," waarin dit onderwerp opzettelijk wordt behandeld, en tot welker inhoud men zich dan ook wel bepaaldelijk heeft gerefereerd.

De vraag, in hoeverre het genoemde capitalisatie-contract, als ook het gelijktijdig gesloten consignatie-contract met de Handelmaatschappij gesloten aan eenige absolute of relative nulliteit zoude laboreren; door wien dergelijke nulliteit zoude kunnen worden ingeroepen en met welk gevolg, laat ik geheel onaangeroerd. Ik heb er over hooren spreken op eene te onbestemde en voor mij min duidelijke wijze, om er te dezer plaatse mijn oordeel over te uiten en bepaal mij dus alleen bij de zaak zelve.

Bij dit evengenoemd geschrift worden aan de eene zijde de treurige gevolgen, welke de niet inwilliging van de bekende leenings-wet van 56 millioen al reeds in het bijna afgeloopen jaar na zich heeft gesleept, aan U Edel Mogenden voor oogen gesteld, en aan de andere zijde de groote voordeelen welke alsnog door de oplage eener vaste schuld van 40 millioen en afrekening met de Handelmaatschappij der door haar vroeger ter beschikking van het ministerie van Kolonien verstrekte gelden met geen minderen aandrang betoogd, als zulks in den verloopen jare tot op het laatste oogenblik door den voorgaanden Minister van Kolonien is geschied. Volgens den inhoud van dit geschrift, is het aan de kortzigtigheid dezer Kamer te wijten dat de financiële toestand van het rijk bekommering baart; dat men de ingezetenen van den lande door verhooging van opcenten overmatig en buiten noodzaak zal belasten, daar uit de inkomsten der Overzeesche bezittingen bij aanneming van meer genoemde leenings-wet, over het loopende jaar f 11,200,000 boven de renten van de Oost Indische schuld, die der voorgestelde geldleening, en dan nog een millioen aflossing had kunnen worden uitgekeerd, in plaats waarvan, in den loop van dit jaar, nu eene schuld van 12 millioen heeft moeten worden opgelegd, en ook voor de volgende jaren eene gelijke som van ruim elf millioen gulden onder de middelen ter bestrijding onzer uitgaven hadden kunnen opgenomen worden, in stede hiervoor bij de onderhavige wet slechts f 3,400,000 is uitgetrokken. — Dat al verder onder de treurige gevolgen welke de verwerping dier wet na zich hadde gesleept, behoorde het schorsen der betalingen bij de bank te Batavia; dat hierdoor de handel aanmerkelijk is belemmerd geworden, vele artikelen een zeer verminderd debiet ondervinden, dat daardoor de bestellingen van lijnwaden hier te lande aanmerkelijk zijn verminderd, tot groote schade van onze industrie en tot nog grooter nadeel van duizenden arbeiders huisgezinnen, die daarin hun bestaan vonden en thans van brood zijn beroofd; dat al verder hierdoor niet tijdig de vereischte specie naar Indie heeft kunnen worden gezonden, en dien ten gevolge het Indisch bestuur in vele moeijelijkheden is gewikkeld geweest, de producten niet tijdig uit de binnenlanden naar de zeeplaatsen hebben kunnen worden afgevoerd, de schepen maanden lang naar hunne ladingen hebben moeten wachten, en de Handelmaatschappij van het groot aantal der haar aangeboden bodems slechts een gering aantal heeft kunnen bevrachten.

Zijn deze reeds het eerste jaar de heillooze gevolgen van het weigeren onzer toestemming in het voor den vorigen jare aangeboden wets-ontwerp, dan voorzeker rust er eene zware schuld op ons allen, die daartoe hebben medegewerkt, en wij zouden zoo spoedig mogelijk, volgens den raad van den schrijver van meer gedachte brochure en van die onzer medeleden, welke de geuitte gevoelens omhelzen, onze dwaling en kortzigtigheid met innig berouw moeten belijden, ons haasten de treurige gevolgen hiervan zoodra mogelijk te stuiten, en te herstellen hetgeen verkeerdelijk is gedaan.

Wat mij evenwel aanbelangt, Edel Mogende Heeren! ik draag de overtuiging niet, dat deze treurige toestand werkelijk bestaat, veel min dat dezelve aan het verwerpen der leenings-wet van 56 millioen zoude moeten worden toegeschreven, en evenmin, dat bij een geregelden gang van het bestuur der Indische aangelegenheden, uit de opkomsten der producten boven de renten der op die bezittingen gevestigde schuld, werkelijk aan het moederland in het afgeloopen jaar door middel der voorgestelde geldleening zoude hebben kunnen worden uitgekeerd de toegezegde som van ruim elf millioen, noch dat door eene te bewerkstelligen geldleening van 40 millioen, het ware en zuivere overschot der Indische producten zal kunnen worden bevorderd en verhoogd.

Ik zal mij onthouden, Edel Mogende Heeren! van eene regtstreeksche beoordeeling en wederlegging van de even opgenoemde, in het bedoelde geschrift voorkomende daadzaken, als gevolgen van de niet-ingewilligde geldleening in het vorige jaar. Ik behoor in den letterlijken zin tot diegenen die naauwelijks en niet eens alle onze kolonien bij name kennen en door den schrijver zeer te regt worden verklaard geheel onbevoegd om over de inrigtingen en al hetgeen ter bevordering onzer belangen aldaar wordt vereischt te oordeelen, en wiens meeningen uit dien hoofde geene wederlegging waardig zijn; ik zal dus mijn oordeel te dezer zake opschorten tot dat ik de nadere inlichtingen en ophelderingen van Zijne Excellentie den Minister van Kolonien, bepaaldelijk omtrent de navolgende zaken, zal hebben ontvangen.

Bedrieg ik mij niet, dan heeft de schaarschte van geld bij de bank van Batavia en de eindelijke schorsing van betaling in specie veel vroeger bestaan dan in het jaar 1840. Is nu dit waar, dan kan dit niet veroorzaakt zijn door het afwijzen der geldleening op het einde van het jaar 1839: ik stel er dus belang in van den minister te weten hoe het hiermede is gelegen, en of in vorige jaren vroeger de vereischte specie en eene grootere som naar Indie is gezonden, dan in den loop van dit jaar, na het verwerpen der wet; of er in den loop van het jaar 1840 in der daad door de Handelmaatschappij minder lijnwaden naar Indie zijn verzonden dan in vroegere jaren, en zoo dit al mogt hebben plaats gehad, of er mindere bestellingen door de Maatschappij mogten geschied zijn, of zulks dan te wijten is aan geldgebrek bij de Handelmaatschappij, als een gevolg van de niet plaats gehad hebbende geldleening, dan aan gansch andere oorzaken moet worden toegeschreven. Ik kan er mij ook geen begrip van vormen, hoe ten gevolge der niet plaats gehad hebbende geldleening, de producten meer langzaam naar de zeeplaatsen hebben moeten worden afgevoerd en de schepen hierdoor vele maanden naar hunne ladingen hebben moeten wachten. Heeft dit werkelijk plaats gehad, dan moet daarvan het onmisbaar gevolg zijn geweest, dat er in den loop van dit jaar eene geringere hoeveelheid producten uit Indie herwaarts zijn overgevoerd en trager zijn aangekomen dan in vorige jaren. Ik heb evenwel reden dit te betwijfelen en zal dus ook hierop het antwoord van den minister afwachten.

Het groote voordeel hetwelk de aflossing der geheele schuld bij de Handelmaatschappij, door middel eener geldleening zoude aanbrengen, wordt steeds gezocht in het verkrijgen van een zoogenaamd administratief kapitaal of reservefonds bij het ministerie van Kolonien.

Ik moet betuigen, Edel Mogende Heeren! dat het mij steeds onbegrijpelijk is voorgekomen, hoe door eene negotiatie van 40 millioen, tegen uitgifte van Oost-Indische losrenten, welke toch wel zuiver niet meer dan 39 millioen zoude kunnen renderen, en de aflossing van eene gelijke som aan de Handelmaatschappij, er een administratief kapitaal van eenige millioenen voor het ministerie van Kolonien zoude hebben kunnen overschieten. Te meer onverklaarbaar is mij dit geworden, nadat ik uit den zwarten staat B, houdende een algemeen overzigt van den vermoedelijken toestand van 's Rijks schatkist, op 1º. Januarij 1841, ons door den minister van Finantien medegedeeld, heb moeten ontwaren, dat de koloniale kas aan de schatkist nog schuldig is bijna 16 millioen ter zake werkelijk minder rendement der Oost-Indische baten, als waarop bij vroegere begrootingen gerekend was, toen men aankondigde dat de buitengewone uitgaven voor Oorlog en Marine zonder bezwaar van 's Lands ingezetenen konden en zouden gedekt worden, waarvan het vorige jaar een diep stilzwijgen is gehouden, en alleen gewag gemaakt van eene som van 10 millioen aan het fonds door de Arnhemsche spoorweg ontleend. In plaats van een administratief kapitaal na aflossing der schuld bij de Handelmaatschappij over te houden, zoude er blijkbaar eene administrative schuld bij het ministerie van Kolonien hebben blijven bestaan.

Bij eene aandachtige lezing van het meergenoemde boeksken, vergeleken met de antwoorden der Regering op de gemaakte bedenkingen omtrent het bedrag en het emplooi der in den loop van dit jaar uit de Indische producten voor den Staat overschietende baten, door vele authentieke bijdragen gestaafd, vermeen ik mij overtuigd te mogen houden, dat volgens een voorloopig aangegaan contract met de Handelmaatschappij, waarvan in dat geschrift melding wordt gemaakt, de schuld bij de Handelmaatschappij door middel der voorgestelde geldleening van 56 millioen niet geheel zoude zijn vereffend geworden; — dat na de afrekening der vroegere voorschotten, de Maatschappij zich op nieuw zoude belasten met een voorschot niet te bovengaande 10 millioen, om in goederen en specie naar Indie te verzenden, welke aan het Indisch bestuur ter dekking harer uitgaven behoort, en in welker teruggkeering nu dit jaar door het ministerie van Kolonien uit de opbrengst der producten zelf is voorzien geworden, en waarvan dan ook nu nog in het vervolg rente zal behoeven te worden betaald.

Bij aldien ik in mijne wijze van zien omtrent het daarstellen van een administratief kapitaal bij het departement van Kolonien, door de vroeger voorgestelde geldnegotiatie mogte dwalen, verlang ik ook hieromtrent gaarne nadere opheldering en teregtwijzing.

Ga ik nu al verder na, waartoe een zoogenaamd administratief kapitaal bij het ministerie van Kolonien wel zoude kunnen strekken en waartoe het zoude moeten dienen, dan ontwaar ik, dat aan hetzelve geene andere bestemming zoude worden gegeven, dan om uit dit fonds aan te vullen hetgeen mogt blijken het werkelijk Indisch excedent minder te hebben bedragen dan waarop het geraamd was. Door de aanschaffing van een dergelijk administratief kapitaal legt men dus reeds bij voorraad eene rentegevende schuld op, om een vermoed wordend deficit in de raming te dekken, waartoe hetzelve dan ook reeds dadelijk dit eerste jaar zou hebben moeten worden aangewend, nademaal de prijs der koffij en suiker beneden de raming is gebleven, en het fonds zoude dus alreeds voor een goed gedeelte zijn geabsorbeerd.

Ik vraag echter ook hier van den minister van Kolonien, of er ook uit het voorhanden hebben van dergelijk fonds, andere en wezenlijke voordeelen zijn te trekken, het zij ter begunstiging van de verkoopprijzen, der scheepvaart, der fabrijken, of der nijverheid in het algemeen.

Onder de voordeelen, welke de geheele afbetaling aan de Handelmaatschappij zoude aanbrengen, wordt ook bijzonder geteld, dat men dan niet verpligt zoude zijn de ladingen uit Oost-Indie komende te verzekeren, en men dus zich zoude bevrijden van de jaarlijks te betalen assurantie-premien, welke à 3½ percent worden geraamd te bedragen f 1,500,000. Ik moet hierop aanmerken, dat deze som voorzeker te hoog is gesteld. Volgens bij mij aan het ministerie ingewonnen informatien, hebben de betaalde premien van assurantie over de drie laatste jaren van 1837, 1838 en 1839 gezamenlijk bedragen f 2,989 053, dus gemiddeld per jaar nog geen millioen. Maar het spreekt wel van zelf, dat wanneer de producten niet worden verzekerd, men aan de eene zijde wel geene assurantiepremien heeft te betalen, maar dat men ook de werkelijke schaden zelf moet dragen en hiervoor geene restitutie van assuradeurs kan vragen; dat om dus de rekening goed te maken men van de betaalde som voor premien af moet trekken de werkelijk gevallen schaden over hetzelfde tijdvak, welke door de assuradeurs gerestitueerd zijn geworden en deze som bedraagt over dezelfde drie jaren niet minder dan f 1,068,434, terwijl de assurantie-rekening een voordeelig saldo voor het departement van Kolonien aanwijst van f 391,835 en de assuradeurs wegens beloopen schaden over 1839 als nog moeten betalen eene som van f 520,000, waaruit men ziet dat het voordeel hetwelk het departement zoude hebben genoten door de ladingen niet te doen verzekeren, op verre na niet de opgegeven som bedraagt.

Uit het dikwerf genoemd geschrift is mij verder gebleken, dat het wezenlijke verschil tusschen de raming der Indische baten van den vorigen minister van Kolonien en die van den tegenwoordigen minister voor het jaar 1841, hierin bestaat, dat de eerste tot grondslag zijner raming heeft aangenomen de gemiddelde marktprijs van de acht laatst voorgaande jaren en de laatste tot grondslag zijner berekening de prijs der laatst gehoudene veiling, welke per pikol koffij f 2,74 en per pikol suiker f 259½ beneden dien middelprijs is gebleven, hetwelk een totaal verschil oplevert van f 4,326,968.

De raming doet nu tot de werkelijke uitkomst niets af; bereiken de prijzen in 1841 de aangenomen middenprijs voor acht jaren, dan zal het batig slot uit de Indische kas ruim vier millioen hooger zijn dan bij deze wet op de middelen is geraamd geworden. Ware dit met goed vertrouwen te voorzien, dan zoude de laatste post op raming van inkomsten voor het volgend jaar aanmerkelijk verhoogd kunnen worden en de meest bezwarende opcenten geheel of gedeeltelijk kunnen worden weggelaten.

Zonder een kapitaal ter aanvulling van een te kort op de raming, bevroed ik dat de minister bij zijne raming voorzigtig heeft moeten zijn van den prijs niet te hoog aan te nemen, maar ik neem toch de vrijheid Zijne Excell. den Minister van Marine en Kolonien te vragen of er eene bepaalde reden voor den minderen prijs bij de laatste veiling heeft bestaan, en het te duchten is, dat diezelfde reden ook de prijzen in het aanstaande jaar zal drukken, en beneden den middenprijs zal houden.

Gelijk ik evenwel reeds aanmerkte, doet de raming tot het werkelijk bedrag der koloniale baten niets af, en de ware reden waarom de vorige minister het excedent boven de renten tot ruim elf millioen heeft kunnen uittrekken, terwijl er nu slechts f 3.400,000 voor wordt aangebragt, is dus buiten de basis van raming alleen gelegen in de jaarlijksche afbetaling van een gedeelte der schuld aan de Handelmaatschappij, — immers had ook de tegenwoordige minister dezelfde prijs tot basis aangenomen, dan zoude het overschot, hetwelk onder de middelen konde worden opgenomen, in plaats van f 3 400,000, hebben beloopen f 7,726.000, boven eene som van f 5,000,000, volgens het met de Handelmaatschappij gesloten capitalisatie-contract, jaarlijks aan rente en aflossing van schuld te betalen, dus gezamenlijk meer dan 12 millioen, onder verzekering der producten voor zeeschade.

Het wezenlijk verschil is dus gelegen in het emplooi der jaarlijksche rijksinkomsten onzer Oost-Indische bezittingen. Volgens het met zoo veel kracht en ernst in den verleden jare en nu wederom op nieuw aangedrongen plan, zullen alle de baten worden aangewend ter bestrijding onzer gewone behoeften, maar door middel eener duurzame en vaste schuldverhooging van 40 millioen ten laste der nakomelingschap. Volgens den door den nieuwen minister ingeslagen weg, zal een gedeelte dier opkomsten worden aangewend ter vernietiging eener onder het vroeger bestuur opgehoogde vlottende schuld, waarvan het gevolg zal zijn, dat na verloop van negen jaren onze schuld 40 millioen minder zal zijn, en er dan telken jare over vijf millioen meer zal kunnen worden beschikt.

Wat mij aanbelangt, geef ik verre de voorkeur aan dit laatste en zoude mij tegen het eerste, wierd het op nieuw voorgesteld, met den meesten nadruk moeten verzetten.

Ik heb gemeend, Edel Mogende Heeren! uwe aandacht bij dit onderwerp meer opzettelijk te mogen bepalen en u mijne beschouwingen over hetzelve mede te deelen, ten einde van mij en ons allen de openlijke beschuldiging af te weren, als of wij, door het weigeren onzer toestemming aan de in het vorige jaar aangeboden leeningswet van 56 millioen, den tegenwoordigen moeijelijken en bekommerden toestand van 's lands finantien zouden hebben veroorzaakt. Ik erken, de gevolgen van de afstemming dier wet zijn van den eersten oogenblik af aan en in den loop van de sedert verloopen twaalf maanden veelvuldig en van den meest gewigtigen aard, doch onder dezelven behooren niet, dat daardoor den finantiëien toestand van het Rijk is verergerd, maar wel bijzonder, dat de bestaande treurigen toestand der schatkist, de plaats gehad hebbende verkeerdheden en onregelmatigheden in het bestuur, niet langer bedekt en verborgen hebben kunnen worden, maar aan het licht hebben moeten worden gebragt. Dat men nu nog naar middelen ter stuiting van het kwaad en zoo mogelijk ter herstelling kan omzien, terwijl bij en door de aanneming dier wet, het verborgen kwaad aan eene verdere doodelijke inkankering zoude zijn overgelaten.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.